

GAZETA TRANSILVANIEI

(NUMĂR DE DUMINECĂ 42)

„Gazeta” este în via-care de
 abonamente pentru Austria-Ungaria
 Pe un an 12 fl., pe șase lun
 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 franci, pe trei luni
 10 franci.
 Se prenumără la toate oficiile
 postale din țară și din afară
 și la dd. colectorii.
 Abonamentul pentru Brașov:
 la administrațiune, piața mare
 Nr. 23, etajul I.: pe un an
 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
 luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
 casă: Pe un an 12 fl., pe
 șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 Un exemplar 5 cr. v. a. său
 15 bani.
 Atât abonamentele cât și
 inserțiunile sunt a se plădi
 înainte.

Nr. 233.—Anul LIV.

Brașov, Duminică, 20 Octomvre (1 Noemvre).

1891.

Visita noastră la Praga.

Brașov, 18 (30) Octomvre.

A fostu sã fiã.

Ne trãgea inima sã dãmũ și noi o ñiua bunã frañilorũ Boemũ cu ocaziunea esposiñiei lorũ regnicolare.

Sãmñiamũ, cã n'ar fi lucru cu cale, decã între cei mulñi, carũ aduceau tributulũ lorũ de admirare și de simpatia rãdelorũ munciei seculare, ale culturii și ale progresului poporului boemũ, nu s'ar afla și Romãniũ asupriñi din partea de dincãce a monarhiei.

Vedeamũ, cã sub raporturile, în carũ s'a deschisũ esposiñia din Praga, acãsta avea sã fiã o viuã dovadã, cã și Cehii Boemiei suntũ capabili de culturã și cã prin urmare și ei suntũ demni de a fi liberi și stãpãni în țera lorũ, și ei au dreptũ sã existe ca nañiune de sine stãtãtoare cu limba și cu cultura lorũ în sinulũ nañiunilorũ marei împãrãñii.

Și pe cãnd se aducea într'unũ modũ atãtũ de strãlucitũ, în vechia cetate istoricã a Boemiei, dovada, cã o nañiune, care nu se numãrã între cele douã nañiuni, ce au fostũ privilegiate prin aședãmintele dualiste dela 1867, este capabilã de cea mai înaltã culturã și prin urmare demnã de cea mai mare libertate, se putea ore ca numai noi Romãniũ din Transilvania și pãrñile ungurene, a cãrorũ existenñã nañionalã a fostũ de-adreptulũ sacrificatã aceluĩ sistemũ dualistũ, ñicãndu-se cã nu suntemũ harnicii a trãi cu limba și cu cultura noãtrã romãnescã ca nañia deosebitã, se putea ore ca numai noi sã rãmãnemũ nepãșatorĩ fañã cu cele ce se petreceau în capitala boemã?

Nu era cu putinñã!

Cãci ori și cãtũ de tãmpitũ ar

fi sãmñtulũ nostru de libertate în urma neîntreruptelorũ lovirũ, ce trebuie sã le îndurãmũ dela adversarii nañionalitãñiei romãne, elũ s'ar fi deșteptatũ cu tãtã puterea îndatã ce, fãcãndũ o asemãnare între noi și celelalte popãre din monarhiã, carũ, ca și noi, luptã pentru ajungerea aceleiașĩ ținte, ne-amũ fi reamintitũ starea de plãnsũ, la care ne-a adusũ despotismulũ de rassã, ce este ađi în deplinã fiãre la noi.

Noi Romãniũ asupriñi de dincãce de Laita nu mai facemũ ađi parte din acelașĩ organismũ de statũ cu Boemii, dër facemũ parte cu ei din aceeașĩ monarhiã, a cãrei douã jumãtãñi prin uniunea strãnsã realã, în care se aflã, au interese de vieñã comune.

Celũ mai mare interesũ vitalũ, ba cea dintãiu și cea din urmã condiñiune de vieñã a ambelorũ pãrñi, precum și ale întregiei împãrãñii austro-ungare, este însã consolidarea interioarã, puterea și întãrirea monarhiei, ca sã fiã în stare sã reziste tuturorũ vijeliilorũ. Acãstã consolidare și putere însã nu se pãte dobãndi, decãtũ prin bunãstarea și mulñãmirea tuturorũ popãrorelorũ, carũ alcãtuiescũ împãrãñia habsburgicã, ẽr bunãstarea și mulñãmirea popãrorelorũ — lucru învederatũ — se pãte ajunge numai și numai avãndũ parte tãte de cea mai deplinã libertate și egalã îndreptãñie nañionalã.

Ètã idealulũ, ce a condusũ în drumulũ lorũ pe acea cãtã de Romãniũ din Ardealũ și pãrñile ungurene, carũ au visitatũ în corpore esposiñia regnicolarã din Praga; ètã farmeculũ, care a contribuitũ ca Boemii sã îmbrãñiseze cu atãta cãldurã pe óspeñii lorũ romãni în ñilele de 5—10 Octomvre a. c. și care a fãcutũ sã se înñelãgã așã de bine unii cu alñii și sã-șĩ dea

mãna pentru încheierea unei tra-nice amiciñii ceho-romãne.

Libertate și egalã îndreptãñie! Cãte înñelesuri deosebite li se dã acestorũ cuvinte, dupã cum suntũ deosebite caracterele ómenilorũ, și dupã cum variazã interesele lorũ politice de predominare, carũ îi facũ sã fiã totũ mai puñinũ sincerũ, totũ mai puñinũ dreptũ!

Ce înñelegũ cei dela putere, cei privilegiañi, cei dela saculũ cu grãunñele sub libertate și egalã îndreptãñie, vedemũ și ne putemũ convinge în fiã-care orã, în fiã-care minutũ. Și nu ne mirãmũ de ceea ce vedemũ, pentru cã se a-deveresece și aici ñicala Romãnului: cine împarte, parte 'și face.

Dër de ceea ce trebuie sã ne mirãmũ, și ceea ce trebuie sã ne înșpãimẽnte este, cã unii ómenĩ — și de aceștia se mai aflã din nenorocire și între noi — carũ pretindũ a lupta pentru libertate și egalã îndreptãñie, combãtãndũ pe cei ce o calcã în picioare, cupleșiti de prudinñã lorũ orbã politicã, vedũ tãtã garanñia spre a dobãndi acãsta libertate și egalã îndreptãñie numai în aceea, ca sã-șĩ schimbe stãpãniũ, nutrindũ nebuna speranñã, cã unulũ va fi mai blãndũ și mai dreptũ decãtũ celãlaltũ.

Acești ómenĩ, carũ nu potũ trãi fãrã de stãpãnũ, firesce, cã nu vorũ pute cuprinde nici-odãtã cu mintea lorũ, ce înñelesũ a pututũ avã visita Romãnilorã ardeleni la Praga. Sãrmanii de ei, suntũ prea mãrginiñi și suflete prea slugarnice, decãtũ ca sã cãteze a se avẽnta cu speranñele și aspirañiunile lorũ așã de susũ, încãtũ sã nисуescã ca și Romãnulũ sã se bucure de deplina libertate și egalã îndreptãñie și sã nu mai fiã slugã în țera sa strãmoșescã.

Sã nu ne abatemũ însã prea tare dela obiectulũ nostru de ađi.

Amũ voitũ sã arãtãmũ, cã spontanee, pe nesimñite, s'a nãscutũ între noi idea de a visita esposiñia din Praga și spontanã a tostũ și manifestañiunea de amiciñia, ce amũ întẽmpinat'ũ acolo din partea Cehilorũ, cãci amũ sãmñtitũ și amũ înñelezũ împrumutatũ ceea ce ne leagã în lupta pentru existenñã noãtrã nañionalã.

„N'a fostũ nici decum greu de a ne înñelege cu óspeñii romãniũ — ñice organulũ de cãpeteniã cehicũ „Nãrodní Listy“ — asupra situañiunei politice, precum și asupra scopurilorũ comune ale lucrãrii politice. Nañionalitatea romãnã se aflã în Transilvania în aceeașĩ stare umilitã și chinuitã în care ura nañionalã bucurosũ ar voi sã prãvãlãscã în Cislaitania și pe nañiunea noãtrã (cehã).“

Ètã cu puñine cuvinte situañiunea politicã, ẽr în ce privesece scopurile comune ale lucrãrii politice, le-a accentuatũ deputatulũ Dr. Trojan în scrisãrea sa, ce s'a cetitũ la banchetulũ datũ în onãrea Romãnilorũ... „Asuprirea comunã — ñise elũ — ne silesce la o apãrare comunã. Este de lipsã sã ne înñelegemũ înñeleptesece și sã ne sprijinimũ unii pe alñii cinstitũ!“

Acãsta este „solidaritatea celorũ asupriñi“, pe care a accentuat'ũ cu atãta tãria numitulũ ñiarũ cehũ sub impresiunea visei Romãnilorũ la Praga.

Eatã rezultatulũ politicũ alũ acestei vise. Ea nu s'a sãvãșitũ în urma vr'unui mandatũ alũ nañiunei sãu alũ partidei nañionale romãne, ci a venitũ spontanee ca o puternicã manifestañiune a opiniunei publice din sinulũ Romãnilorũ asupriñi din partea de dincãce a monarhiei. Astfelũ a și fostũ înñelãsã și primitã visita noãtrã, manifestãndu-se cu aceeașĩ

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Pavelũ Cãtana.

Traã. din limba cehã.

I.

La o margine a satului Rocoșinũ se aflã douã cãsuñe. Una e a lui Novacũ și alta a lui Voina. Nu se scie pe ce vreme se vorũ fi pripãșitã Novãceșcii și Voineșcii prin locurile acestea, dër micũ și mare scie cum se cade, cã aceste douã gazde vecine au trãitũ totdeuna în bunã înñelegere.

Și dreptulũ lui Dumneñeu, o pace trainicã între vecinii lipiñi unulũ de altulũ, nu este lucru puñinũ! Cãtũ de lesne se aflã pricinã de sfadã? Și la Novacũ și la Voina se aflau mai gãsce, mai rañe, mai gãini, ba mai și cãte o vitișãrã ceva — de!, ce-a datũ Dumneñeu. Ș'apoi scitiñ d-vãstrã, cã dobitoculũ totũ dobitocũ rãmãne. Cãnd cãte-o cãtãcinã mai blãstãmatã sãrea gardulũ, cãnd mãnzatulũ fãcea cãte-o spãrturã... dër asemenea lucruri nu da sãmãnñã de gãlceavã la gazdele noãstre.

Ori și cine pãte vedã, cã în cãsiãle, despre carũ am începutũ a istorisi, locuiau nisece ómenĩ înñeleptũ și de

ingãduelã; nestrãmutata lorũ prietenia de bunã sãmã le face cinste. Și cum erau bẽtrãniũ, așã erau și copiii. Chiar și între aceștia dãmnia prietenia și bunãtatea de inimã, și pãrinñii nu se amestecau nici-odãtã în sfeñile lorũ.

Amẽndouã cãsuñele fãceau, așã ñicãndũ, o familiã; vecinii sesfãtueau împreunã și se ajutau unulũ pe altulũ, îndurau împreunã nenorocirile și se veseliau cãnd le umbla mai bine, în sfirșitũ erau adevãrañi prietini.

Cãtũ privesece bunurile pãmẽntesoi, Dumneñeu le dãruise totũ cam atãta și Novãcescilorũ și Voineșcilorũ. Ce e dreptũ, nu aveau atãtũ pãmẽntũ alũ lorũ, ca sã pãtã trãi din elũ, dërã luau în arendã de pe la alñi țãranĩ nisece marginĩ mai depãrtate — pentru acãsta însã ei nu fãceau deosebire la lucru, ci grijeau totũ așã de bine pãmẽntulũ altora ca și pe alũ lorũ însușĩ. Boi n'avea nici Novacũ, nici Voina, ci fiã-care ținea cãte douã vaci și cu acestea-și vedea de holde. Cãte-odãtã se întẽmpla de unulũ dintre ei prãsia și cãte-o pãreche de juncãni, pe care însã nu-i ținea multã vreme, ci dupã ce isprãvia lucrãrile cele mai de lipsã, îi fãcea parale — se înñelege la timpũ potrivitũ.

Dupã cele ce le-am povestitũ mai susũ, nu credũ, cã e de lipsã sã mai pomenimũ, cã la o asemenea întâmplare celũ cu juncãni ajuta și pe vecinulũ sãu... asta se înñelege de sine. În chipulũ acesta le mergea bine și unora și altora; trãiau mulñãmiti și fericiñi cu tãte necazurile ce din vreme în vreme dau peste ei. Fiii urmau pãrinñilorũ, și pe lângã casã și cele ce se țineau de dẽnsa moșteniau și omenia strãmoșilorũ lorũ, toñi, fãrã deosebire, ómenĩ cu inimã ouratã.

La începutulũ anului 1849 familia Novãcescilorũ și a Voineșcilorũ era alcãtuitã în urmãtorulũ chipũ: Novacũ era vãduvũ. Nu-i mai lipsia multũ pãnã la șese-ñeci de anĩ. Nevasta, Dumneñeu s'o erte, îi murise de mai multã vreme. N'avea pe altoineva, decãtũ unũ feciorũ mare și pe bẽtrãna sa mamã, ce-i îngrijea de casã.

La Voina era numai vãduva. Dërã lelea Catrina mai ținea și pe tata rãposatului sãu bãrbatũ — omũ tare bẽtrãnũ; tot-odãtã era muma unei fete mari și la doi copii nevãrșnici.

Pavelũ, fiulũ lui Novacũ, era feciorũ voinicũ, chiposũ și bine legatũ; se pri-cepea cum se cade la lucru și purtarea

lui putea sã slujescã de pildã în tãte privinñele. Deși n'avuse parte de o crecere mai alãșã și deși inãdeletnicirea lui era cea obicãnuitã, țãrãnescã, totuși elũ purta în sine o bogatã comãrã de simñiri înalte și se deosebia de mulñi prin curãñenia inimei sale. Mare era iubirea, ce o avea elũ pentru taicã-sãu, dër și mai multũ cinstea și iubea elũ pe bẽtrãna sa bunicã.

Bẽtrãna era singura femeie în cãsiãra lui Novacũ, dër, sãrmana, grijea fãrã pregetũ de tãte trebile casnice. 'I se sfirșiau însã biet' puterile, vãñãndũ cu ochii. Cu greu mai ducea vasele, cu mare necazũ mai scotea apã din fãntãnã, dër cu tãte acestea ținea de prisãsũ ori ce ajutorũ. Dẽu, sãraca bẽtrãnã, bine slujise ea și fiu-sãu și nepotu-sãu — celũ puñinũ așã credea ea în sufletulũ ei — și nu vrea sã se lase la odihnã nicidecum, ferit'a Dumneñeu. Voia și sã spele rufele și sã vañã de mãnãcare și sã griješcã de vite, ba era în stare chiar sã se duca la ẽrbã, și cãtutatulũ inului era pentru dẽnsa lucru de nimica. De cãte-ori voia cineva sã o ajute, se nãcãjea focũ și ñicea, cã se inãdoescũ de vrednicia ei, și ca sã le arate, cã e încã iute și cu putere, se inãvãrtea ca unũ

putere interesul și simpatia Cehilor pentru noi.

Primul pas de apropiere și de înțelegere între Români și popoarele slave ale Monarchiei s'a făcut așadără. Fiă ca priur' în-ului să se realizeze dorința ce-o exprimă „Národní Listy“ dîcîndu:

„A ne înțelege și a ne sprijini între oaltă, acesta se fă în timpul serioșu de față devisa tuturor nátiuniloră asupra de monarchiă, a celor slave ca și a celor neslave!“

CRONICA POLITICĂ.

— 19 (31) Octomvre.

— Lupta între diferitele partide ale dietei unguresci s'a continuat în zilele din urmă cu multă înverșunare. Opoziția moderată, ală cărei conducător este contele Apponyi, a dat mână cu opoziția estremă și astfel acum ambele opoziții luptă pe mörte, pe viétă în contra lui Szapary și a guvernului său, pe care speră, că cel mult cu ocaziunea viitorilor alegeri de deputați îl vor răsturna și în locul lui vor pune pe Apponyi.

Apponyi s'a și făcut în timpul din urmă foarte iubit înaintea șovinistilor maghiari, deoarece el a declarat, că este un sincer sprijinitor al „ideei de stat maghiar“, va să dîcă ală maghiarisărei; ba de dragul șovinistilor, Apponyi și cu partida lui s'au lăpădat chiar și de numele de „partidă moderată“ și s'au botezat din nou, numindu-se „partidă națională“, va să dîcă o partidă, care luptă pentru interesele naționale ale Maghiarilor, în timp ce pe Nemaghiari îi jertfește molochului maghiarisărei.

Putem să dîm cu totă siguritatea la ce avem să ne așteptăm și în cazul, când ar ajunge Apponyi la putere. Interesant însă este, că în această luptă pentru putere, cei de partea lui Apponyi îi impută guvernului Szapary, că e slab și că nu știe asupra destul de bine naționalitățile și de aceea jos cu el pentru ca să vină Apponyi. Mai virtosă împrejurarea, că sub guvernul lui Szapary s'au numit și doi fișpani de origine săsescă li șervește ca bun pretext celor din opoziția pentru a lovi în guvern. Inzădar le spune Szapary, că el pentru naționalități nici un bine de când e la guvern n'a făcut și nici nu are de gând să facă; inzădarle spune, că cei doi fișpani săsesci, bine că sunt de nascere Sași, dîr simțesc unguresce și numai în interesul Ungurilor lucrează, — în fine inzădar sunt tóte, căci cei din opoziția ținu una, că pe Szapary să-l

răstörne și în locul lui să aducă pe Apponyi. Pentru noi e totă una, căci șcimă sigură, că nici Apponyi nu va fi mai nădrăvan, decât Szapary, — să iai pe unul și să dai în celalalt.

— Șcimă, că regele României s'a întălnit la Monza cu regele Umberto ală Italiei, unde i-s'a făcut o primire strălucită și foarte cordială. De aici regele Carolă a plecat la Berlin, ca să facă o vizită împăratului Germaniei. Primirea ce i-s'a făcută la gară a fost foarte strălucită, au fost de față împăratul Wilhelm II, și toți principii casei regale prusiane. Cei doi monarhi s'au îmbrățișat și s'au sărutat de trei ori, apoi suindu-se într'o trăsură trasă de 4 cai porniră în oraș escortați fiind de garda călăreță. Dela gară și până la castel pe ambele părți ale drumului erau cordoane de soldați, atât pedestri, cât și călări. Când se apropiară de podul cel mare răsunară 101 de tunuri, ér în curtea castelului aștepta o companie de onóre cu muzica în frunte și cu stégul. A doua zi vizită regele Carolă orașul Potsdam, apoi se duse la mausoleul dela Charlottenburg, unde depuse o corónă pe mormântul împăratului Vilhelm II. Apoi făcú mai multe vizite membrilor familiei regale prusiane și cancelarului Caprivi. După amiazi merse regele Carolă împreună cu împăratul Vilhelm la casarma Moabită, unde trecură în revistă regimentul de artilerie de gardă, din care făcú parte odinioară regele, ca oficer. Cu această ocaziune împăratul ținu o mică vorbire. Apoi oficerii dederă un prânzu, la care luară parte ambii monarhi, și numeroși generali și oficeri. La acest prânzu împăratul Vilhelm ținu un toast în onórea regelui Carolă dîcîndu între altele: „Ridicú acest pahar în onórea camaradului reîntrât în acest regiment: Regele României trăiescă!“ Regele Carolă mulțami éráși printr'un toast, bîndu în sănătatea împăratului Germaniei.

După aceea plecară monarchii la castel, însoțit de o escortă de cuirassiri de gardă. S'era se dade o reprezentațiune de gală la opera din Berlin. În ziua următoare regele Carolă despărțindu-se în mod cordial de împăratul Vilhelm, plecă înapoi prin Breslau la Bucuresci.

SCRILE ĐILEI.

— 19 (31) Octomvre.

Excursiunea științifică la Porțile de feră. Cetim în „Rumänischer Lloyd“ din Bucuresci următoarele: „Excursiunea științifică a inginerilor și elevilor români ai școlii politehnice, pentru cer-

cetarea lucrărilor dela Porțile de feră, se prefăcú în o adevărată manifestațiune din partea vecinilor noștri Unguri. Deja în Verciorova li-se puse la dispoziția unșeurilor români corabia ministrului unguresc de comerț sub flamură românescă și în Orșova îi bineventă fișpanul în uniformă de paradă, deși invitarea la vizită s'a făcut din partea întreprinderilor lucrărei, ér nu din partea guvernului unguresc. Pe șermul dunărean unguresc dela Porțile de feră se înălța un frumos arc de triumf cu inscrițiunea românescă „Bine ați venit!“ La banchetul dat după vizitarea lucrărilor, fișpanul ajunsé atât de departe cu politeța, încât ținu un toast în limba română. Cu un cuvînt, Ungurii cu ocaziunea acesta s'au întrecut ei pe sine însiși, considerându-se la atitudinea lor în raporturile actuale încordate față de România!“ — Așa șorie foia germană din Bucuresci, noi însă adăgem, că decă fișpanul Jakabffy este în stare să vorbescă românesce cu frații noștri de dincolo, din complezanță, de ce să nu fiă în stare a vorbi această limbă și cu poporul român ală Caraș-Severinului din simț de datoriă. De ce ore nu se pöte înțelege d-sa în limba românescă de pildă cu d. Coriolan Brediceanu în congregațiunea comitatensă?

**

Nouă școlă românescă în Făgăraș. La 25 Octomvre n. c. s'au inaugurat la Făgăraș noua școlă românescă gr. cat. a căreia pîtră fundamentală s'a pusă la 15 Augustă a. c. și care acum este pe deplin terminată. Dintr'o corespondență ce o primim dela Făgăraș aflăm, că noua școlă este una dintre cele mai frumoșe din acel vicariat și pöte rivalisa cu ori ce școlă din Făgăraș. Poporul, care fusese atât de strimtorat și amenințat chiar cu închiderea școlii sale ruinate, datorește multă recunoștință activului vicariu *Basilii Rașiu*, care nu numai că a stăruit cu un zel neobosit, dîr a jertfit și dela sine vre-o 600 fl. pentru ridicarea acestei școle frumoșe. Cu ocazia inaugurării, d-l vicar rosti o frumoșă cuvîntare numerosului popor, accentuând însemnătatea școlii și a învățămîntului românesc.

**

Prețul bucatelor în săptămâna aceasta a rămas totă cam în starea, în care a fost și mai înainte. O schimbare mai mare s'a făcut în privința nutrețurilor, cari au început să fiă mai căutate. Causa a dat'o șcirea, că Rusia ar avé de gând să oprască și esportul ovésului și în acest cas, Germania ar fi silită să-și procure dela noi nutrețu-

rile de lipsă și pöte că în asemeni împregiurări, ea va mai împuțina și vama pentru import. Grăul abia și-a putut ține prețul din săptămâna de mai înainte. De-almintrelea prețul bucatelor în timpul de față este atât de urcat, încât mai că nu se plătesce ală esporta prin țeri străine și tocmai fiindcă esportul n'a început până acum să ia întinderi, de aceea prețurile au cam rămas staționare. Acum însă totă mai mult se asigură, că guvernul rusesc în cel mai scurt timp va opri esportul tuturor bucatelor, foile rusesci cerú dela guvern să se ia asemenea măsură de oprire, ba o telegramă mai nouă din Podvolociska spune, că granițele rusesci ar și fi închise deja pentru ori ce esport de bucate. Decă șcirea aceasta se va adeveri pe deplin, va trebui să se simță și la noi o schimbare în prețul bucatelor, cari la totă casul vor avé să fiă mai căutate ca acum.

Biserica monumentală. „Luminătorul“ comunică, că Românii din comuna Dolóve (Torontal, diecesa Caransebeșului) își ridică o biserică monumentală. Zidirea bisericii s'a continuat cu diligență până Duminecă în 6/18 l. c. când s'a înălțat crucea pe imposantul turn înalt de 44 metri (= 23½ stânjen). Sântirea crucei s'a îndeplinit prin parochulul locului d-lă *Aron Bartolomeiu*, ér după ce crucea s'a înălțat și s'a înțepenit la locul ei, arhitectul dirigent, d-lă *Adrian Diaconu*, sub bubutul trescurilor și între urările nesfârșite ale numerosului popor, toastă de sus din turn pentru I. P. S. Metropolitanul Miron pentru I. P. S. d-lă Episcopul diecesan Nicolae Popea, etc. Măiestriilelemnari Gabrini și Harminț închinară pîharul de sus de sub cruce, pentru comună etc. E de însemnat, că din 7 pahare aruncate jos din o înălțime atât de considerabilă, numai unul s'a spart, cel închinat pentru comuna politică. Conturile bisericii sunt cu atât mai impunătoare, cu cât și locul pe care e situată biserica, e înalt, încât de sus din turn se vede o parte mare a Banatului sudic, până peste Vêșeș, Biserica albă și Panclova; ér dincolo de apropiata Dunăre se vedú munții Sêrbiei și la capătul lor însuși Belgradul, cel asemenea situat pe o înălțime. Turnul se va acoperi cu aramă și se va împodobi cu ornamente aurite. În anul viitor se vor lipi și neteți zidurile, se vor gata tóte lucrările din lăuntru, încâtă cătră tóma anului viitor, frumoșa biserică se va sfinți.

Congresul național bisericesc s'a încheiat Sâmbătă șera, în 12 Octomvre

prisnelă, punîndu mână aci pe un lucru, aci pe altul. Cine nu-și uită, că ducea în spinare mai bine de 80 de ani, se va mira, cum putea să se tradescă într'atâta. Trebuie să mărturisim, că la vârsta ei atât de înaintată era cu multă mai îndemănatecă, decât multe dintre cele tinere.

Acum cu totă vrednicia și cu totă zorul ei minunț nu făcea; ci de!, trebușora mai de tóte đilele, câte ceva prin casă, căci de unde păcatele mai avea putere pentru vre-o lucrare mai grea? Dér, Dómne feresce, să-i fi bătut cineva șeua în privința acesta; nu voea să șocie nimicu de-ală de astea. Atâtă numai le spunea la ai săi: că-i trebuie vreme — dér decă se va odihni puțin va face de bună sémă și de două ori pe atâta.

Pavelu nu o supăra nici odată, când bătrâna îi povestea de viciociunea sa și nu-i lua în nume de rău, când îl ținea înă de copilaș, care nu pöte fi în stare să ție pasu cu ea la nici o trebă. Că dóră era nepoțelul ei, pe care ea însași îl legănase mai eri, alaltăeri; dreptă aceea se purta pururea față de el ca și cu un băț mic. Chiar și pe tata lui Pavelu îl șocotia de tineru și era

gata în ori ce vreme a-i da și lui mână de ajutor. Mai mult se trudea pentru ei, când se întempla de se bolnăviau. Le primenea patul, le înălța căpătăiul, îi întorcea, îi acoperea — până mai îi înădușea, le ștergea sudorile de pe frunte și-i îndopa mereu cu fel de fel de bucate. Peste nopte îi păziau fiindu-i frică să nu cumva să se desvêlescă; ér dimineața îi spăla pe ochi, le făcea cruce și țicea cu glas mare rugăciunile.

Mititelul Păvelaș al bunicii nu zăcea nici odată multă vreme. De obicei era sănătos ca un peșce și când după o bolă scurtă și ușoră se desgroa din perinile în care-l înămolise bunică-sa, stă înaintea acesteia ca un granatir, așa încât bătrâna trebuia să se uite în sus ca să-i pötă căta în ochi și abia abia ajungea cu mână până la creștetul lui. Din această pricină îi părea mai bine să-l vadă culcat. Sara, când nepotul său se da la odihnă, îi plăcea să ședă lângă el și să-l desmerde ușurel cu mână pe față. Fiind ostentit în urma lucrului de peste đii, făcăul adormea iute-iute; bunică-l mai binecuvînta și-l săruta pe față... însă cu mare băgare de sémă, temîndu-se, ca nu cumva să se desștepte. Strîn-

gea din tóte părțile învêlitoare pe lângă el — mai cu sémă din partea de cătră pîrete — și călcîndu ușor, numai în ciorapi, se furișă încetinel într'ală său așternut.

Ca tóte bătrânele, bunica nu prea avea somn îndelungat. De obicei ea se închina până cătră miezul nopții, éră diminșta ca o femeie harnică ce era, se șilea să fie cea de'tâi la lucru. Nimicu nu era în stare să necăjescă mai cumplit pe biata bătrână, de câtă când o aflau ai săi în dior de đii că mai ațipește... și ar fi fost mare mare să-i fi pomenit careva despre acest lucru; ș'ar fi făcut șermana de ciudă praf și pulbere. Dér cei din casă erau ómeni de ómeni; se făceau, că nici nu vedú așa ceva. Pavelu eșia din casă încetșor și aducea din tóte părțile totă ce trebuia, așa încât bătrâna nu mai avea lipsă a se mai necăji cu căratul de colo până colo, ci putea să ia din grămadă totă ce-i trebuia.

Ii plăcea bunicii să pötă țice, că a făcut tóte singur și astfel încredința mereu pe aceia, cari voiau să o ajute, că-și pierd vremea inzădar și numai îi facú supărare. Cam aceste vorbe se aușiau de obicei de pildă la cop-

tul pînei, la spălatul de rufe și de câte-ori se chiăma vre-o muere din sat ca să o înlesnescă la grijitul inului. Numai când Petronila, fata vecinului, venia să-i dea mână de ajutor nu mai țicea harnica băbușcă nici o vorbă. Pe aceasta o suferia bucuros pe lângă sine, ba vorbind adevărat, îi era dragă ca însuși Pavelu. 'I se părea bătrânei, că și Petronilei îi este bunică — și nu fără cuvînt. Fata îi țicea bunică; ș'apoi la Voina era ca acasă. Cu bătrânul era cunoscută de un cărd de ani, amîndoi se aveau ca frate cu soră. Lelea Catrina îi țicea maică. Și nu de puține ori se întempla, că și bunica mai ajuta la câte ceva pe lelea Catrina, asemenea din când în când și Pavelu împreună cu tatăl său. Dreptă aceea nu putea bătrâna să nu primescă din vreme slujbele vecinilor.

Petronila de pe la bunica de vre-o câteva ori pe đii, arunca ochii prin curte și totdeuna găcea cu mare istețime când și la ce îi trebuia ajutor. Rară de totă o chiăma însași bătrâna, se înțelege, numai atunci, când avea de făcut ceva peste puterile ei. Dér și la o asemenea întemplanță baba ținea una, că nici altă muere, câtă de ténără, n'ar fi în stare să facă neajutată acel lucru... la ai

v., în mod solemn. Escolența Sa I. P. S. arhiepiscop și metropolit Miron Romanul a mulțumit Preasfinților Lor episcopi sufragani și membrilor congresului pentru armonia și activitatea dezvoltată în această sesiune și le dori tuturor reîntorcere în pace și fericită. La vorbirea Escolenței Sale, răspunse d-l. d. Ioan Brant de Lemenyi.

Sânțirea bisericii reînnoite din comuna Stirciu, din Sălagiu, s'a săvârșit pe la finea lunii trecute cu mare solemnitate. După cum ni-se scrie, au luat parte la actul sănțirii ca la două mii de oameni, carora d-l. vicariu Alimpu Barboloviciu ca delegat episcopesc li-a rostit o predică escelență și cu bună învățătură pentru stăruie de ați ale poporului român. La fine s'a dat o masă la ospitală casă a preotului local Gregoriu Simon, care multă a ostenit pentru reînnoirea și înfrumusețarea acestei biserici.

Din Sălagiu ni-se scrie: Părintele Gavrilă Vaida din Bobota s'a prins frate de cruce cu jupânul Zelekovits Elek, pe care mai astă-iarnă voise cu orî ce preț să-l pună ca primar peste această comună românească, care e una din cele mai frumoase în Sălagiu. Din norocire însă, bravul și deșteptul popor român din Bobota nu s'a lăsat sedus de sfaturile neromânești ale preotului său, ci respingându-l cu dispreț, s'au grupat cu toții în jurul unui Român harnic, pe care l'au și ales ca primar, er părintele Vaida și cu Zelekovits au rămas cu buzele umflate. Din acel moment, părintele Vaida a prins mânia pe învățătorul din Bobota, pe care-l persecută fără cruțare, din cauză că acest învățător a luptat alături cu poporul în potruiva jidovului lor preot și în interesul cauzei românești. — Recomandăm acest casu atențiunii superioarelor autorități bisericesti, dela cari ar fi de dorit o întervenire cât de energică.

Regele Milan, după cum anunță foile de dincolo, va sosi zilele aceste la București, unde va petrece mai multă vreme.

Biserica aruncată în aer. Din Bruxelles se anunță ca data de 27 Octombrie: Nisce criminaliști necunoscuți în noptea trecută au aruncat în aer cu dinamită biserica Notre Dame din orașul Quevy. Biserica e o totulă nimicită.

Musica regimentului 82 de infanterie, după cum am amintit er, va da mâne

Duminecă un concert în sala hotelului „Central Nr. 14”. Inceputul la 8 ore seara. Prețul de intrare 30 cr. Intre piesele ce se vor executa amintim: „Meteor” valș românesc de I. Ivanovic. „Principele Eugen și Radetzky” epos musical etc.

Ninge. Pe la Brașov ninge mereu. Cu trei zile înainte umblam în haine de vară, er acum avem cale de sania.

Dicționarul armeano-turco-român. O carte, care de sigur va fi bine primită de toți cei ce se indeletnicesc cu studiul limbilor orientale, seu cari ar dori să facă d'acuma înainte studiul lor, este Dicționarul armeanesc, turcesc și românesc de S. S. părintele Moscofian va da la lumină zilele aceste. Lucrarea părintelui Moscofian, care e rezultatul a de ce ani de muncă, se dice, că e una din cele mai coplete din câte a apărut până acum, — dice „Timpul”.

Numărul școlărilor, cari cercetază gimnaziile din Austria în anul acesta școlar 1891/92, este de 55,516, mai mult cu 160 ca în anul trecut.

Infuența bantue în mod epidemic în Galiția și Bucovina. În Lemberg această bolă s'a estins așa de iute, încât aproape în fiecare casă sunt mai mulți bolnavi.

NECROLOGŪ. Georgiu Ardeleanu, vice-archidiacon al districtului Codru asesoru consistorial și preot alu Homorodelor românești, a reșosat la 27 Octombrie n. în anul 67 alu etății și și alu 42-lea alu preoției. — Lu deplângu intristata soția Maria, fiul său Cariolanu, profesoru în Beiuș și alți 2 fi și 3 fice etc.

Fia-i țerena ușor!

Replica junimei noastre academice.

Dăm locu din nou apelului de mai jos alu tinerimei noastre academice, care a deșteptat prețutinden în sinul nației noastre cel mai viu interesu.

Ni-se comunică, că la Comitetul junimei sosesc din toate părțile scrisori și încurajări, cari documentează acestu interesu. Dér nu numai la noi, ci și în România, mai ales din partea emigrațiilor noastre, se manifestă un viu interesu pentru întreprinderea junimei noastre. Etă Apelul, care-lu recomandăm deosebitei atențiunii a publicului nostru cetitoru:

Apelul către publicul român.

Intreprinderea nobilă a fraților noștri universitari români din București și Iași este încă în memorie tuturor.

Impresia puternică, ce a produs memorii lor în apusul Europei, precum și nenumăratele dovezi de simpatie aprobare, cu care presa și întreaga inteligență străină a sprijinit cauza noastră, a celorlă asupra, nu a putut să nu producă o adencă mahnire în rândurile acelora, pe alu căroru stindardu este scrisu nimicirea noastră națională.

Dreptu aceea pentru a se rehabilita într'un procesu, pe care ei de-altminte de mult l'au perdut, și-au luat refugiu la un răspuns, care geme de neadevăruri, sofisme și chiar insulte ordinare.

Este de astă-dată, netăgăduită, a noastră datorință, a junimei române din Transilvania și Ungaria, să dicem și noi un cuvânt în această luptă, în care și noi suntem între cei dintei interesați.

Acestu adevăr recunoscut, am hotărît, ca toți universitarii români din Transilvania și Ungaria să scriem și să edităm o demnă replică la răspunsul junimei academice maghiare.

În conferențele noastre dela Viena, Graz, Budapesta și Clușiu cu toții am ajuns la o perfectă înțelegere asupra acestui punctu.

De aceea ținem, că replica noastră nu este decât împlinirea unei datorințe față de lumea civilizată și imparțială, care precum se știe cu nerăbdare vră să afle adevărul nemistificat.

Suntem de deplin conștii de greutatea sarcinei, ce ni-am impus.

Iubirea caldă de nemu însă și dreptatea, care pe a noastră parte este, ne va ajuta, suntem siguri, să triumfăm.

Comitetul executiv alu junimei academice române, după esemplul colegilor maghiari, ou ziua de ați a lansat liste de subscripții benevole pentru acoperirea cheltuielilor de tipar, expediții etc. a replicii.

Notăm aici, că replica noastră este aproape terminată și va apăre în patru limbi: românește, franțuzesce, italienește și nemțesce.

Ea va cuprinde la 90 de pagini în formatu 8° mare și va fi răspândită gratuit în tota lumea cultă.

Totodată rugăm pe toți acei P. T. Domni, cari din greșelă nu ar fi primit liste de subscripții, să binevoiescă a se adresa la d-l. Aurel C. Popovici în Graz (Parkstrasse 7), de unde imediat li-se vor trimite listele în număr postit.

De altcum orî și cine ar dori să

contribuiescă cu ore-care sumă și fără a mai cere liste, este rugat a o trimite totu la adresa de sus, la care se vor trimite și sumele colectate prin liste.

La urmă, toate sumele incuse se vor cuita pe calea publicității.

Cauza este a întregului neam românesc. E vorba de onora noastră națională, sperăm dér, că spriginul publicului românesc va corăspunde însuflețirii, care ni-a pus condeiul în mână.

Viena și Graz, 11 Octombrie 1891.

Pentru comitetul executiv:

Dr. Victor Roșea m. p., George Candrea m. p., Dr. Romul Boiu, m. p., Dr. I. Bodea m. p., Ilarian Rusanu m. p.

O nouă lovitură.

Șomcuta mare, 27 Octombrie n. 1891.

Onorată Redacțiune! Inima-mi vibrează de sentimentele celei mai profunde indignațiuni, când silită sunt a Vă comunica astă, în deplina lumină a seculului alu 19-lea, unu nou și miserabilu documentu de volnicia ungerescă, care tiranizează pe nobila fiică a Romei.

La cererea noastră, de-a ni-se întări statutele Reuniunii femeilor române din comitatul Sătmăru, primiram din partea ministrului ungeresc de interne următoarea rezoluțiune negativă, pe care o alăturăm aici în copiu și care în traducere românească este următoarea:

Copiu oficiosă. 8221/1891. Dela vice-spanul comitatului Sătmăru. D-lui Andre László, protopretore. Incunoscuț pe Leona Medan Pop și pe Nicolae Nilvan, locuitori în Șomcuta mare, că înaltu ministeru de interne regesc-unguresc, pe temeiul motivelor arătate în ordinațiunea de dtto 7 Aprilie 1886 Nr. 18252 — nu a astat de cuvință nici în casul acesta să provadă statutele prezentate de Reuniunea femeilor române sătmărene — cu clausula de aprobare. Carșii-mari, 1891. Pentru vice-spanu: Zanathy m. p. proto-notaru comitatensu.*

*) În originalu: Hivatalos másolat. 8221/1891 Sztatmár vármegye alispánjától. Andre László főbíró urnak. Ertesítse Medan Pop Leona és Nilván Miklós nsmokuti lakosokat, hogy a szatmármegyei román nők egyletének bemutatott alapszabálytervezetét a nméltoságu m. kir. belügyminiszter ur az 1886 évi ápril hó 7-én 18252 sz. alatt kelt rendeletében előadott indokoknál fogva, a látmozási záradékkal elláthatónak ez esetben sem találta. N.-Károly 1891. Alispán helyett: Zanathy s. k. vmegyei főjegyző.

să nu le mai pomenea nimica. Pe fata vecinei o mulțamea, punându-i la o parte câte ceva de mâncare, seu cumpărându-i câte o bucată de mai bună. Pentru bunica ea era totu băiețică de vr'o câțiva anișori, nedesvătă încă de turtă dulce și de smochine.

În fapt Petronila era frumoasă ca un trandafir înflorit, bine crescută și harnică, de nici dece bunici n'ar fi fost în stare să facă aceea ce eșia din mâinile ei. Era, soi coala, fată cum e legea. Dér bătranei nici prin gându nu-i treceau astfel de comedii. Ea socotea și pe veduva, muma Petronilei, de ténără, neocoptă la minte; numai pe Voina bătrânul îl ținea de om în vârstă, vrednicu a sta la sfaturi cu ea. Toți ceilalți erau încă copii. Cât despre Luca și Mateiu, băieții Catrinei, unul de 12 ani și altul de 7, nici nu se știe că sunt pe lume; bunica nu-i ținea nici măcar de copii de țigă.

La toți li era dragă bunica. Lelea Catrina o oinștea din adencul inimei sale și totdeauna îi făcea cu plăcere felu de felu de înlesniri. Moșu Voina îi era prieten din copilărie și de multe-ori dicea în aușul tuturor, că femei ca reșosata sa babă — Dumneșeu s'o o-

dihnescă — și ca vecină sa, muma lui Novacu, nu s'a mai pomenuit de când lumea, și mai departe, că oșele acestor două muieri — ale reșosatei și ale vecinei sale — ar trebui pisate mărunt și date ca doftoria tuturor nevestelor din lume, ca și acestea să se facă harnice ca dênsele.

Luca și Mateiu săltau vesel pe lângă bunica, săreau peste gardu la dênșea, îi mânau vacile la pășune și-i păziau găsele și rațele. O aveau totu așa de dragă ca și pe moșul lor, și când din întâmplare veneau dela școlă și nu găseau pe nimenea acasă, alergau la dênșea și-i cereau ceva de mâncare. Pavelu li era bun prietinu; elu li împletia bice, li făcea săniuțe, și când se ducea undeva, îi pune buuros în caru. Bunica își aducea aminte de când era și ea mititică și-i sălta inima de bucurie, când privia la jocurile copiilor.

Când se amesteca și Petronila printre ei, era cu un copil mai mult; bunica nici că-și putea închipui, că iubirea ce o arăta fetica față de Pavelu ar fi putut fi alta decât copilară. Ce e dreptu, nepoțelul și nepoțica nu-și mărțuriseră încă dragostea unul altuia, ci se iubeau cu iubirea unor prietini

adevărați; cu toate acestea inimiorele lor se înțelegeau cum se cade, și dêu, greu ar fi putut trăi una fără alta.

Deși se purtau unul față de altu ca frate cu soră, totuși le cădea, nu știu cum, bine, se vedeau împreună și nu li-se părea, că n'ar putea fi ferioare mai mare, decât atunci, când ar pute să rămână totu la olaltă. Și fiind-că nimenea nu ținea în de rău legătura ce era între ei, oi d'impotrivă toți ai casei le dau pildă de dragoste, ei nu se știeau a-și arăta iubirea prin fapte.

Pavelu și Petronila mergeau din casu în casu cu mâinile pe după capu, se duceau împreună la biserică, și făcându-l avea orî și când intrare la vecini. Bătrânului îi plăcea multu de feciorul lui Novacu, din când în când trimetea pe Catrina, seu pe Petronila după elu și-lu privea curat de copil alu său. Petronila îi cosea lui Pavelu cămăși, îl lega la gatu, — la Crăciun îl cînștea cu mere și cu nuc, era la Pașcu ouș roșii. Ei singuri știu, decât li-o fi trăsnit vr'odată prin cap să se unescă odinoră împreună pentru totdeauna prin căsătorie. De bună sémă inimile lor do-reau cu nerăbdare așa ceva, dér nu cred să-și fi descoperit unul altuia această

dorință. Tatăl lui Pavelu n'avu de lucru odată și-i dete pildă bătranei de treaba aceta, însă bunica se mira, cum de i-a putut trece prin căciulă să împreune nisce copii, și-lu sfătu să fiă mai cu răbdare.

Dér Pavelu mai avea de lucru cu cătănia, și nu putea să capete răvașu de însurătoare până a nu-și împlini această datorie. Nu trecu multu, și fu scris și el între feciorii de vârstă — — ați, mâne, avea să facă unu drumu, în urma oaruia, seu trebuia să rămână la orașu, seu să se întorcă mire alu Petronilei.

II.

Intr'o Sâmbătă după amiaț — era pe la inceputul primăverii — și la Novacu și la Voina se grijea ca în toate Sâmbetele atât prin curte, cât și prin casă, căci știi d-vostre, totu creștinul vră să aibă curat Dumineca... când etă că veni slujbașul dela domni și-i aduse bunici o scrisore câtă o plăcintă. I-o întinse pe ferăstră și fiindu-i degrabă, nu așteptă până să-și ia sémă bătrana și să-lu întrebe, că ce o fi dicând în scrisorea, ce i-a adus-o, ci repede de totu întorse spatele și pe ic ție drumul.

Baba întorcea cu neliniște scrisorea

Din acestă actă va afla totuși Românul bine simțitor și totuși omul iubitor de civilizație, motive mai mult decât destule spre a se convinge, că aici avem de a face cu un sistem întreg de persecuție, îndreptat în contra intereselor noastre culturale naționale.

Și cară sunt acele motive, la cară se provăcă inamicul cultură și ală civilizației Românilor, ministrul de interne ală Ungariei contele Szapáry? — Vi-le spun eu pe față, pentrucă dlui ministru i-a fost rușine a-le reaminti, ci cu șiretenia oficioasă face numai alusiune la ele: deorece în comitatul Sătmarului se află deja reuniuni maghiare de femei, ministrul ar dori, ca și femeile române să între în acele reuniuni, pentru ca acolo să lucre pentru înflorirea cultură ungurescă și pentru desnaționalizarea proprie.

Ecă, lume românească, obranicul atentat ală unui ministru în contra cultură femeii române! Ecă cultura noastră națională română împedecată în mod oficios prin guvernulă maghiar și prin organele lui!

Și în fața acestor atentate, constatate prin acte publice și oficioase, politica și diaristica maghiară mai are nerușinarea de a susține în fața lumii civilizate, că noi Românii nu suntem opriți în calea dezvoltării noastre culturale.

Eu nu mă amestec în afacerile de natură politică ale Românilor nostri, nu vreau să le propun cu ce mijloce să se lupte în contra asupritorilor, ci cu mândria, că sunt femeia română, protestez cu totă tăria sufletului meu în contra acestui atentat, comis de d-lui ministru de interne în contra celei mai sacre și nobile tendințe, ce am avut de a ne intruni în societate culturală sub titlul de „Reuniunea femeilor române din comitatul Satu-mare“.

Să fiă convins d-lui ministru, că prin împedecarea înființării reuniunii noastre nu a adus nici un serviciu causei de maghiarizare între noi, ci din contra, i-a săpat un strat mai afund pentru mormântulă său rușinos.

Femeia română din Sătmar, său oră și de unde, nu va uita nici pentru un moment, cu ce este datore cultură nemului său, și meschine se vor dovedi toate apucăturile, pe cară tirania le pune

în calea dezvoltării sale culturale. Vă rog deci, scumpelor surori române, ca la avisul dat, să fiți gata a intra în luptă pentru cultura femeii române.

Leona Medan n. Pop
presidenta reuniunii femeilor române
din Sătmar.

Literatură.

După volumele I și II ale opului intitulat: *Parți alese din Istoria Transilvaniei pe două sute de ani din urmă*, a apărut și Volumulă III-lea în formatulă și cu tiparulă celorlalte două, în 40 de côle, de *Georgie Barițiu*, Sibiu 1891 în edițiunea autorului. Tipografia W. Krafft. Prețul unui exemplar legat tare 4 fl., legat ușor 3 fl. 50 or. Toate trei volumele, 141 de côle, legate costă 14 fl., broșurate 12 fl. 50 or.

Volumulă III, pe lângă descrierea evenimentelor generale decisive dintre anii 1860 și 1883, cuprinde o lungă serie de lupte politice și naționale românești purtate cu tendința de a-și asigura individualitatea națională, și un supliment cu 96 de documente, din care cele mai multe sunt de ale metropolitiloră Alec. St. Șilut și Andr. bar. de Șaguna.

În *Cap. I*: Absolutismulă strimtorat cêrcă a se susține prin schimbări de persoane și unele concesii.

Cap. II: Evenimente din Ungaria, care au avut ca și cele din Viena, înființarea mare asupra spiriteloră din Transilvania.

Cap. III: Publicarea diplomei din 20 Octomvre 1860. Cum a fostă împinată de cătră poporele monarchiei.

Cap. IV: Afacerile Transilvaniei după emanarea diplomei din 20 Octomvre 1860 până la patenta din 26 Februarie 1861.

Cap. V: Patenta din 26 Februarie 1861 său constituțiunea cuprinsă în diploma din 20 Octomvre modificată. Crisa generală în toate țerele monarchiei.

Cap. VI: Dela căderea guvernului austriac până la deschiderea dietei transilvane în 1863.

Cap. VII: A doua conferință română ținută în 1863. Alegerea dietei.

Cap. VIII: Convocarea dietei transilvane și actele preparative.

Cap. IX: Dieta marelui principat ală Transilvaniei din anii 1863 până în 1864 și Senatulă imperială.

Cap. X: Deputații Transilvaniei în senatulă imperială din Viena.

Cap. XI: Dieta Transilvaniei în sesiunea a doua din 1864 și țăra la senatulă imperială.

Cap. XII: Calea cătră alte desastre.

Cap. XIII: Absolutismulă restaurat ducă monarchia până la marginea desființării.

Cap. XIV: Dualismulă.

Cap. XV: Coronarea.

Cap. XVI: Evenimente din Transilvania după cassarea autonomiei sale.

La fine urmăză suplimentulă.

HIGIENA.

Pόμεle și alimentele grele la copilă mică.

I.

Suntă mai bine de 3 săptămâni de când mai în toate țerele, și de mai multe ori pe ț, suntem chemați a da îngrijirile și consiliile noastre în familie cu numără copii bolnavi de *dysenterie*, de *spasmuri* și de *friguri*, și toate acestea provenite din una și aceeași cauză, din mănecarea de fructe și în special de struguri.

Ômenii din poporă cât și unii din cei cară au un gradă ôrecare de cultură, își inchipescă că copilului fiă elă câtă de mică, de 10 luni, de 3 luni său de o lună pôte să i-se dea struguri să mănănce, pentru a cresce în putere și în sănătate.

Nici că mai e vorba de copii mai mari de ună ană; — mulți ômeni, cară din nenorocire sunt foarte numără, nici nu vor să mai discute, atât li-se pare de naturală și de necesar pentru copii cura de struguri.

Ni este foarte ușor să demonstrămă cu fapte pozitive cumcă, nici chiar la vârsta de trei ani, nu pôte cineva să dea struguri la ună copilă, fără ca să nu fiă aspru pedepsit de urmările rele ce au loc, după ce a comisă acestă nesocotință.

În adevără copilulă mică până la vârsta de ună ană, d'abia pôte să mistuiescă laptele pe care-l suge dela mama său dela doica sa; — mai mult decât atât, chiar a acestă alimentă, care este atât de delicat, atât de ușor de digerat, și totuși suntă copii cară se îmbolnăvescă când sugă prea mult, său când acestă lapte este modificat prin o mică indispozițiune a doicei său a mamei care alaptă.

Cum pôte, prin urmare, să între în mintea unui omă sănătos, fiă elă câtă de puțină instruit, ideea că copilulă care suge lapte, pôte să sufere în stomaculă lui, în intestinele lui fragede aceste bôbe atât de grosolane?

Cum pôte cineva să-și inchipuiască, în véculă în care trăim, că côja bobului de strugure și semênțele din elă au să străbată, fără pericol, nisce organe atât de delicate, precum suntă acele ale copilului, care nu a primită până în acelă momentă decât lapte curat; — adecă, hrana cea

mai lesne de mistuit din toate alimintele?

„A poftită d-le doctoră și n'aveam ce să-i facem, întindea mânușele lui și cerea de-ți rupea inima de milă.“ Acestea suntă cuvintele de îndreptare, pe cară le auzim peste totă loculă. Le-a fostă milă de copilă fiindcă a poftită la struguri; ca și cum copilulă cunoscea dulceta acestui fruct, — însă nu se gândescă ună momentă la gravele consecințe ce au să rezulte pe urmă.

Ne inchipuim că ceea ce ne place nouă, ômeni mari, cară au gustat din toate, va plăcea și copilului de câteva luni, care n'a supt decât laptele din sînulă mamei lui.

Dér bine, copilulă pôte să poftească la flacăra dela luminare, care arde înaintea lui, pôte să întindă mânușele lui spre flacăra, — mama său doica va trebui ea ôre să cedeze la gustulă copilului?

II.

Ună exemplu, între multe altele este și celă următor: d. maioră N... trimite familia sa, suntă 4 săptămâni, la țera unde au o viață și grădină cu pόμε foarte bogate. La plecare le-am prescrișă diferite medicamente și le-am recomandat să nu dea pόμε la copii și în special să nu le dea struguri, de ôrece și în anulă trecută era să piardă unul din copii totă din cauza acestei imprudențe. După dece țile mă pomenescă cu ună ispravniculă dela dênșii și cu o scrisore în care mă rugau să mă transportă câtă mai repede la proprietatea d-loră ca să examinez pe doi dintre copii apucați de spasmuri și de dysenterie.

Intrebând pe ispravniculă cum s'au petrecut lucrurile ca să ajungă copii în acea stare, elă imi răspunde: „de-a surda domnulă maioră le totă spune să nu le dea pόμε copiilor, — dér cucona mare (sôcra maiorului) se supără și le dice, ia să mă lăsați în pace cu ideile doftorului, eu așa mi-am crescută copiii și încă doispredece, la toți le-am dată să facă cură de struguri, și la mică și la mare, și pe femeia asta (soția maiorului) totă așa am crescut-o, — și uite că e bine, nu s'a mai prăpădită.“

Notăți bine, că din cei doispredece copii cu care să lăuda cocona mare, trei singuri îi trăiesc, și dintre acestia doi deși au

când pe o parte, când pe alta, și nu-i prea venia la socoteală, bănuind, că Domniile nu-ți trimetă nici odată vești să te ungi, ci numai năpăstuiră și belele. Parcă nu sciu cum, se temea biata de vr'ună lucră rău, Dômnă fereșce. De-o oamdată însă scrisorea trebuia lăsată la o parte, de ôre ce nici unulă dintre ai săi nu era acasă, ș'apoi cu cetitulă... că dora nu s'ar pricepe ea, o bêtănă mai de ună veacă de vreme, la toate bazaconiile de pe lume. Puse dér hârtia după iconă și apucându-se din nou de șters și de spălat, ruga ferbinte pe Dumneșcu să ție pe duhulă necurată câtă mai departe de robii săi.

Toocmai atunci eși vecină-sa la apă. Bunica o chiamă și-i arată cartea cu pecetea cea uriașă. Déră nici lelea Catrina nu era mai bătută la capă la ast felă de lucruri; ea voia să strige pe Luca, care tocmai se întorcea dela școlă, ca să vie și să le lumineze. Bêtăna își făcă cruce și o ținu de rău, dîcându, că nu e în toate mințile, când vră să pună ea pe ună copilă de eră, de alaltăeră să-i citească carte dela Domniă. Chiar despre Petronila ou greu îi venea a crede, că va avă atăta învătatură; totuși la spusese vecinei sale se înduplecă să o

chieme, ca să-și arde multă lăudata vrednică.

Înainte de a lua în mână scrisorea, Petronila și șterse frumusele degetele ou pestelouța — déră abia începă a înocăla o buche ou alta, când vădă că n'are a face ou carte cehescă, ci că scrisorea trebuie să fie nemțescă. Bunica făcea din capă, în semn, că nu crede să fiă așa, déră nu se mulțami ou atăta, ci intră în casă, își luă ochelarii din afumata psaltire și atârându-i pe vécfulă nasului, se puse să iscodescă însași minunata plăcintă. Ea depărtă hârtia de o schiopă, două, de dinaintea nasului, apoi totă mai tare, totă mai tare, până ce se arătară priviriloră sale nisce dungă negre și lungărețe. Lelea Catrina și îndoi și ea gatulă spre scrisore, voindă să-i dea bunicei mână de ajutoră, eră Petronila sta de-o parte și zîmbea cu șiretenia, șciindă de bună semnă, că în nici ună chipă nu o voră pută scoate la vr'ună căpătăiu; căci în adevără, cartea era scrisă nemțescă. Peste puțină se îndreptă și bêtănelă, că așa trebuie să fiă, și amândouă rêmaseră ou ochii înholbați la grôznica pecete. În sfârșit bunica și veni erăși în fire și dîse: De bună semnă a făcută greșelă slujbașulă. De ce să ne

trimită nouă astfel de nădrăvăni, pe care nu suntem în stare a le înțelege?

Vêduva însă își aduse aminte că după môrtea bărbatului său — fiă-i țerina ușoră — primea și ea asemenea comedii nepricepute de nimenea și începă a istorisi, câtă bătae de capă avea ou alergatulă pe la orașă ca să găsească pe cineva, care să-i talmăcescă hârțile.

Nici moșă Voina, nici Novacă nu era acasă, va să dică oră și cum erau silite să aștepte până ce-i voră fi întrebăți pe ei. Ce era altceva de făcută, decât să pună erăși scrisorea după iconă și să se întorcă la trăbă? Bunica nu mai era în stare acum să se mai inchine, ci meru dondănea și blăstăma afurisita de limbă nemțescă. Își spârgea capulă să găsească, ce voră fi putândă să cuprindă dungile cele negre și lungărețe. Se gândea ea și la una și la alta, dicea și din gură totă ce-i trecea prin minte; dér lumina... ca'n palmă. Datoră nu erau, dăjdiile le plăteau la vreme, de furată nu turase dela nimeni nimica, nu făcuse pagubă nimăru pe lumea lui Dumneșcu, obiceiă să se sfădescă și să se bată n'aveau, cu

judecățile n'aveau nici când de lucru;... ce să aibă déră Domni cu ei?

De-odată îi trecă prin minte ca ună fulgeră, că pôte e chiamată Pavelă la cătane. Acestă gândă o înspăimântă pe biata bêtănă așa de tare, încătă scăpă mătura din mână. Repede eși ea din casă și alergă în ruptulă capulă de vecină-sa, uitându-si ou totulă de bêtănelă sale picioare. Ajunse în curte, să repeși în odaia și aci cădă pe ună scănașă, nefindă în stare să scôtă altă vorbă, decâtă: „șeraca de mine — scrisorea — scrisorea — sciu — sciu...“

Lelea Catrina și fiă-sa nu scieau ce se credea. Să fi putută baba să înțelegă hârtia cea nemțescă? — nu era cum. Înflorate, o întrebă: ce șcie? Dér în loc să răspundă, bunica ofta și plângea de ție-se rupea inima, se bătea ou mânilă ca'n césulă morții și numai din când în când se văieta: „Isuse Christose — Maică precistă — aoleo! — dragutulă — șermanulă băiată — amară de noi — ce ne-omă sciu face — asta o să mă bage în pământă — aoleo! aoleo!...“

În sfârșit mai contenă în cătva, băgă de semnă ce o întrăbă vecinele și răspunse: „Șermanulă Pavelă, e prăpădită ilă... ilă ducă la cătane“. Petronila scose

ajunsu la vârsta de 22 ani, totuși sunt foarte bolnavicioși, pe când toți ceilalți au murit, de mică de disenterie și de apă la cap (meningita).

Etă acum unde a dus experiența și consiliile cocinei mari bietului maioru a perditu ambii copii de diarea coleriformă (holera copiilor), — er cocina mare se miră și astăzi de ce au murit copii.

Pote că doftorul nu le-a cunoscutu bôla, repetă dënse?!
Prin urmare pentru cocina mare eu sunt vinovatul.

III.

La ce vîrstă am putea să dăm struguri la copii, în ce mod și la ce ore ale zilei?

Dela vîrsta de trei ani în sus se poate da struguri la copii cu condițiunea următoare însă: de a le da numai miezul bobului, adecă fără cójă și fără sēmēte.

În plus niciodată se nu se dea copiilor struguri de dimineață pe stomachul gol, fiindcă pe lângă diareă le produce și friguri.

În fine chiar după masă se li se dea în cantitate mică, er nu se dea libertatea copilului de a mânca cât va pute el.

„Copii mici mănâncă de tôte, domnule doctoru, imi dicea sunt doi ani, o mumă foarte mândră că putea să-mi arete pe copiii săi în număr de trei, în adevăr foarte sănătoși și frumoși.

„Să nu vă bucurați, domnă, de faptul, că copiii d-vostă suportă, fără vreme tôte alimentele ce li dați. Vă veți căi mai târziu și atunci vă veți aduce aminte de pozele mele, pe care vi le dau.”

După doi ani, aceeași mamă își ascundea copiii săi, când i-am cerut să-i vedu, pentru cuvântul că-i era rușine să mi-i arete, fiind schimbați cu totul. Rămăsesse în ei numai pelea și oșele. Muma arunca vina pe o dădacă, care n'a îngrijit bine de copii. D'ér diarea care prăpădise pe copii adusesse dădaca de unde-va?

Alimentele nepotrivite cu vîrsta copiilor le dă mai întîiu diareă, vîrsături și friguri; — diarea s'erăcesce organismul și copilul slăbește mereu deși mănâncă, — până ce ajunge la bôla aceea pe care poporul o numește cu dreptu cuvântu *bôla căinșcă*, er noi medicii o numim *miseria fiziologică*.

Copilul ajunsu aci are înfățișarea de unu scheletu viu, ac-

perit de o față sbircită, cu ochii în fundul capului, lucioși și mari. Numai ochii mai păstrează vieță în ei, restul corpului e mortu ne mai putend fi hrănit, deorece alimentele trecu prin intestinalele copilului cu o repeziune foarte mare și esu afară nemistuite, astfel că organismul copilărescu nu mai asimilează nimic, adecă nu mai reține nici o păticeă pentru creștere și îngrășare. Cu chipul acesta putem să înțelegem depericiunea lui, depericiune care crește până ce copilul se stinge, ajunsu la cel din urmă grad de slăbiciune și de miseria.

Ceea ce înaintează aci pentru copiii cărora persoane culpabile și nesocotite le dau struguri se mănânce prea de mic, se aplică în tocmai și la celelalte fructe, precum: perele, prunele, merele, gutuile, porumbul fierț și coptu, stafidele, etc. etc. mănăcările cu sosuri grase și iururi, pipărate sau ardeiate, ca păticeagele roșii, mănăcările cu fasole, — linte, mazăre, sub formă de boboc, adecă ne terciuite, varză acrită și neacrită, cărnurile prăjite, precum chefelele etc. etc., sunt foarte rele și vătămătoare la copii mici de 3 ani.

Toate acestea sunt teribile pentru stomachul și intestinalelor. Mai întîiu aceste fructe și alimentele le irită organele mistuirei, mai târziu le inflamază și copiii apătă acele maladii de mațe pe care noi le numim *Enterite* și care repetindu-se, duc pe copii la peire. Cea mai mare mortalitate la copii, la noi în țară, este datorită acestei bôle, de aci se poate vedea importanța cea mare a *bunei îngrijiri a alimentațiunii copiilor*, singura care ar pute să scape dela mörte mii de copii.

Dr. Al. Bolcescu.

(„Aperătorul Sănătății”)

ECONOMIA.

Gunoiu.

II.

Pentru ca să prăsimu gunoiu bunu, trebuie să avem și vite bune, apoi nutrețu bunu, grajdul și așternutul să fiă deasemenea bune. Fără unul din acestea patru lucruri, nu putem produce gunoiu bunu. Vitele puse la îngrășat sau vitele ținute pentru țerguri vor da așa-dară cel mai prețios gunoiu.

După mai multe experiențe s'a

constatat, că: vacile și caii produc cel mai bun gunoiu, eră porcii și bivoli cel mai rece; vacile și boii fac un gunoiu de mijloc, adică nici prea caldu, nici prea rece.

Totu prin aceste pînțe s'a aflat, că jumătate din nutrețulu, cu care se hrănesc vitele, se preface în carne și oșe, eră cealaltă jumătate din nutrețulu consumat, ese sub formă de balegi.

La o vită de jugu, bou seu vacă, de 100 chilograme greutate, trebuie să-i dăm 1.5 chilograme nutrețu de întreținere pe zi; decă e de două ori mai grea și nutrețulu de întreținere trebuie dublicat. Când voim să îngrășam vita, atunci i se dă nutrețulu îndoit seu întreit, după cum voim a-o îngrăsa de curend. De asemenea când lucrăm cu vita, trebuie să-i sporim nutrețulu de fiecare oră de lucru cu unu chilogram. Se înțelege, că atata nutrețu uscatu nu ar pute consuma vitele, de aceea, pe timpul când lucrăm cu ele, trebuie să le mai dăm și grăunțe, lături și sare. La o vită mare se recere 12—15 chilograme de sare pe anu, eră la unu vitel de unu anu 3—5 chgr. La vacile fătate se dă nutrețulu de întreținere pe zi îndoit. Vitele de jugu rumegătoare, când sunt puse la lucru în câmpu și li-se dă la amedă de mănecare și de beutu, trebuie lăsate după mănecare, ca o oră să odihnescă și să rumege, căci la din contră se poate umfla, decă nu se poate începe mistuirea. O vită mare își mișcă falcile de 40 de ori în direcțiune orisontală, până când rumegă o porțiune de nutrețu.

De ascernutu se întrebunțază: paie de grău, seacă, orzu, ovesu, frunze de arbori etc. Așternutul vitelor trebuie să fiă pufoșu, ca unu burete, ca să absorbă nu numai părțile moi de balegi, ci și urina. Cu câtu așternutul conține mai multe goluri, cu atatu este mai bun. Paiele de grău și de seacă, avend goluri mai mari, absorb mai multe materii ca celelalte. Unu chilogram de paie de seacă seu de grău absorb la patru litre de urină; cele de orzu și de ovesu numai două litre și jumătate, eră frunzele arborilor și mai puțin.

Ascernutul trebuie lăsatu timpu mai îndelungat sub vite, ca să aibă timpu de a se umple golurile paielor, căci scoțendu-se

mai uscatu și aruncandu-se pe grămada de gunoi, acolo numai muceșce.

Unii economi mai mari de vite nici nu scot așa desu gunoiu din grajd, ci numai odată seu de două-ori la lună; căci dicu ei, că scoțendu-se prea desu gunoiu din grajd, golurile paielor nu au timp de ajuns de a absorbe udulu și materiile moi din balegi, atară de aceea prin deșă aruncare încoce și incolo cu furcoiu, gunoiu perde o parte însemnată de amoniac, care e cel mai însemnatu elementu la nutrirea sēmănăturilor. Spre scopulu acesta și grajdurile trebuie făcute mai înalte, ca esele să se potă ridica în sus, când s'a ridicat gunoiu.

Agricola.

POVEȚE.

Paiele atacate de rugină sunt foarte periculoșe, decă se dau vitelor ca nutrețu. Atatu în anul trecut, cât și în anul acesta, grănele au fost în multe locuri atacate de rugină și de aceea aflăm de lipsă a atrage atențiunea economilor noștri, ca să se ferescă de a întrebunța paiele acestor grăne ca nutrețu pentru vite, de orece ele pricinuesc totu felulu de bôle, der mai alesu pentru iepe și pentru vitele tinere, aceste paie pot fi foarte primejdișe. În nenumerate casuri s'a constatat, că animalele tinere s'au bolnavit din cauza nutrețului de paie ruginite și vitei, decă mamele lor se hrănesc cu asemenea nutrețu, devin schiloși și neputincioși, ori capătă vre-o altă bôla periculoșă. Mai alesu iepele cu mănzi și vacile cu vitei trebuie să le păzim de-a mănca paie ruginite; vitelor de jug și de hamu încă totu nu le strică acestu nutrețu tocmai așa tare, mai alesu decă li-se dă în măsură mică și decă paiele acestea sunt presărate și cu puțină sare, er după mănecare vitele se adapă numai decatu.

Aerisarea grajdurilor. Economii noștri nici până astăzi nu vreau să știe, că aerisarea grajdurilor este de trebuință mare nu numai pentru sănătatea animalelor, der mai are influință și asupra vacilor, făcendu-le să dea mai multu lapte etc. La Francfurt s'a făcutu în privința acesta o probă: Intr'unu grajd s'au aședat 80 de

un tipet de te-ar străpunsu la suflet, er lelea Catrin a se încercă să liniștescă pe bētrāna, dicend că doră se va fi înșelat; însă bānd bunica îi spuse că scie de bună sēră, tustrele începură a se boci de mörte, a se arunca una în brațele celeilalte și a se apuca cu mănile pe după gātu.

Când tanguituru era la culme, etă că sosi și Moșu Voina. Vaietele din casă făcură să stea locului. Se opri pe pragulu ușei, privind când la una, când la alta și cercăndu să afle pricina bociului. Muerile nu se lăsau de ce șoiau. Bunica striga din câte: Isuse Christose, — Maică precioșă — aoleo! — dragutul — sērmanul băiatu... ș. c. l., cu acea deosebire, că din vreme în vreme schimbandu acestor vorbe. Veduva îi ținea ison, eră Petronila sta cu fața ascunsă în preștelcut și cerca să-și inee plănsul — dragu dōmne acum nu mai era copilă de trei patru ani, pururea cu lacrimile în ochi.

Bētrānu se îndreptă cu vorba mai întai către bunica, apoi către fișă, der vedend, că nici cu cleștele nu e în stare să scotă vr'o vorbă dintr'ensele, o întrebă pe Petronila, de ce se tanguesc așa de amar?

Fata era deprinsă să fiă totdeuna cu smereniă față de moșulu seu; dreptu aceea îi răspunse fără întârziere, că pe Pavelu l'a luat la cătane.

Cātu era de bētrānu, moșu Voina bufni de ris, de ore ce numai cu vre-o câteva clipe mai înainte îl lăsase pe feciorulu vecinu-seu în câmpu la lucru, unde nici habar n'avea de cătāni. Numai doră că nu striga în gura mare: unde a tunat de v'a adunat! Elu le întrebă, cum naiba au putut visa așa ceva, eră Petronila se descăroa pe bunica, dicend, că ea li-a spus.

Numai acum mărturisă sērmana bētrān, că ea, dreptulu lui Dumneșen, nu poate scie nici ce s'a întâmplat, nici ce se va întâmpla, că pe Pavelu îl vor lua la cătane.

Lelea Catrina începă a-i povesti moșului despre scrisōrea cea cu pecetea cea uriașă, — cum a fost adusă — cum s'au căsnit ele înzadară să pricēpă ceva, de ore ce este alcătuită în limba nemțescă — și în sfirșit cum au pus o după iconă, unde se află și

sfātului să fiă cu răbdare și să nu-și perdă capulu așa de lesne, de ore ce binele, ca și rēulu stă în mână Domnului.

Înțeleptele cuvinte ale moșului le mai liniștă în cātva, der nu de tot. Erau totu cu ghața pe inimă și abia-abia mai puteau răbda să vadă, ce se va alege de cartea dela domniă.

Intr'aceea sosi acasă și Pavelu împreună cu tatăl seu.

Cu toții împreună se adunară la Novacu și începură a se sfātu despre hărția cu pricina.

Mai întai și mai întai era întrebarea, să desfacă scrisōrea ori să n'o desfacă?

Moșu Voina, Novacu și Pavelu erau de părere, că s'o desfacă, de ore ce lor li era trimisă. Bunica însă ținea una, că să se ferescă de hărția ca ucigălu toca de tāmă și că desfacutul este tocmai ca începutulu unei pāni. „Când încep o pāne, trebuie să scii a cui e, căci altfelu nu-ți umblă mōle!”

Deră moșulu atrase învingerea pe partea sa, vorbindu în chipul următor: „Ei! bunico, că doră nu va fi acosta cea d'întai scrisōre, ce am desfacut'o eu în viața mea. De-aș sta să număr tôte hărțiile, câte mi-au trecut prin mână,

cu mare ușurință așu scote vr'o două-zeci, decă nu și mai multe... și slavă Domnului, n'am mai pățit nimica!”

Bunica se spală de ori ce răspundere, dicend:

— Cātu pentru mine, moșu Voino, faceți cum soiți; der apoi să nu puneți vina pe mine. Ștergeți-vă bine la ochi ca nu cumva la urma urmelor să vă căiți!”

Așa-deră scrisōrea fu desfacută, moșulu o despecelui cu inșăși mână lui... der, ce folosu? Cine era să o înțelgă! Acum altă belea! La cine aveau să se îndrepteze, ca să le talmăcescă nemțesca din scrisōre?

Unul țise, că la popa, altul că la diaconulu.

Lelea Catrina își aduse aminte de unu lemнар cunoscutu, care grăesce nemțesce ca unu Nēmțu. Deră Novacu o făcu să bage de sēmă, că alta e a vorbi și alta ea scie, a scrie și citi într'o limbă ore care. Numai unul, care se îndelneticesce cu cetitul cărților ar pute fi în stare să talmăcescă o hărția ca a lor; și lemнарul, de! ca ori ce muncitoru, nu va fi tocmai dobă de carte.

În urma urmelor se hotărî să trimită pe cineva la jupānul dascălu,

vacii cu lapte și grajdul anume s'a întocmit așa, ca să nu se potă aerisi în mod artificial. În decursul anului 1877 vacile au dată fiă-care câte 3700 litre de lapte, în 1878 erau câte 3700, în 1879 câte 3715 litre de lapte. Au început apoi să se aeriseze grajdurile și astfel apoi în decursul anului 1880 fiă-care vacă a dată câte 4050 de litre, în 1881 câte 4152, în 1882 câte 4355 de litre de lapte. Așadar, pe lângă toate că vacile au fost totu la un fel nutritive, ele au dat cu mult mai mult lapte după ce grajdurile au fost ventilate și aerisite, ca mai înainte de aceea. Aerisiți dăr grajdurile și faceți, ca vitele să aibă aer curat, căci din acesta veți avea mare folos în toate prvințele.

In contra difteritei la găini se recomandă ca medicină petroleul, cu ajutorul căruia se țice, că în multe casuri a succedut a vindeca bietele găinii. Se ia adevă o cârpă și se moie în petroleu, apoi se unge cu ea ciocul găinii bolnave și în fiă-care nară se picură câte-un strop de petrol. In cele mai multe casuri a fost de ajuns a se face această cură o singură dată; decât însă după prima ungere găina nu se vindecă, cura trebuie să se continue câteva zile.

Resultatele recoltei din Ungaria.

Resultatele recoltei din Ungaria le găsim espuse într'un raport al consulatului român general din Budapesta adresat ministrului român de agricultură, în următoarele:

Pe o întindere de 5.360,751 de jugere sămănate cu grâu, producțiunea Ungariei a fost 43 milioane hectolitri sau 33 milioane quintale metrice.

Recolta săcării e prețuită la 12 milioane hectolitri pe o întindere de 2.140,314 de jugere.

Greutatea mijlocie a grăului e 77 chgr. per hectolitri, ăr a săcării 70.5—71 chilogr.

Perderile suferite se pot evalua pentru grâu dela 4—5 la sută, ăr pentru săcării ele ajung până la 20—25 la sută.

In Ungaria consumarea grăului se urcă într'un an la 28 milioane quint. metrice, aproape 30 milioane hectolitri. Consumarea săcării dela 12—13 milioane quint. metrice.

După cum vedeți, recolta grăului

acopere lesne lipsa ei de săcării, fiind un escedent de 12—13 milioane de hectolitri.

Recolta săcării nefind suficientă pentru consumațiunea interioră, e lucru firesc, că o parte din escedentul de grâu se fiă întredus în țară spre completarea minusului de săcării.

Recolta săcării, în ceea ce privește consumațiunea, se va completa și cu porumbul din care se țicere acestă an și o recoltă generalmente săcării.

Escedentul de grâu al Ungariei se va scade deci, de ore-ce o cantitate anumită din recolta săcării se țicere în străinătate; prin urmare cu grăul se va urca peste 8—10 milioane de hectolitri.

In Ungarie, încă în luna Iulie a. c., s'au esportat 700—750.000 quintale de grâu de calitate mijlocie, din recolta anului trecut. Au mai rămas spre provisiune aproape un milion de hectolitri din cari s'au espedat o parte însemnată pe piță în luna lui August.

Esportațiunile grăului din anul trecut s'au ridicat la 19.40 hectolitri, ăr aceea a săcării la 3 milioane de hectolitri.

Esportațiunea de cereale deci din anul precedent, fără a mai lua în considerațiune esportul din Iulie, rămâne cel mai mare și mai important dela 1866 până acum.

Ghicitori.

Culese din popor.

- Ventul ilă stinge
Ventul ilă incinge? *
- Unde te duci, strămbule?
Ce mă întreb, găunosule? *
- Dela noi
Până la voi
Tortorele
Măruntel? *
- Două rățioare
Călugărițoare,
Pe unde mergia
Drumul rățezia? *
- Am un purcel și-l țin de codă
până se ingrașă? *
- Am două fete: una sub strășină, și
alta în curte;
Cea de sub strășină e totu udă și
cea din curte totu uscată? *

Badea 'n sus și badea 'n jos,
Badea vine burduhos?
M'a trimis dōmna de sus la cea
de jos, să-i țesă pânză fără rost?
Dă-i câtu de multu, că totu nu se
satură?

Mincinosul.

Ȋice, că era odată un om sărac și avea trei feciori. Când muri, el lăsa feciorilor săi totă averea lui: un dârlogu de cal slabu, un frēu și o tarnața.

Feciorii își împărțiră aceste trei lucruri așa, că feciorul cel mai mare luă calul, cel mijlociu tarnața (șēua) și cel mai micu dârlogul. Și după ce și împărțiră ei cele trei lucruri, își diseră: Acum ce să scim noi să țicem? Cel mai micu răspunde: Sciti țice, fraților? Ori ce avem aceste trei lucruri, ori că nu le avem, mai bogati țicem și mai săraci totu nu suntem, puținu ne putem ajuta cu ele. Dăr eu sciu un omu, care l'ar țicere în minciuni, doi saci de galbin.

Cei trei frați merseră deci la minciinosul. Mai întâi intră în lăuntru cel mai mare și țice:

— Hai să ne rămăsim: de vei țicere mai bine decât mine, țic dau calul, dăr de te voi țicere, să-mi dai doi saci de galbin.

— Bucuros, țice minciinosul, decât vei țicere mai bine decât mine, țic dau patru saci de galbin, dăr țicere tu. Feciorul cel mai mare mințic, ce bietul soiu, și când fu gata țice: Acum țicere tu.

Ȋr minciinosul începă așa:

„Ascultă fētul meu! Eu măncăiu odată cireșe și inghițic și sēmburii. Apoi mă șurubii bine, ca din mine nimicu să nu cadă afară. Și din sēmburii de cireșe crescu un cireș și eșind pe gură afară în sus, în două ceasuri crescu până la ceru. Când mă coborii din ceru, rădăcinele cireșului putrediseră în pântecel meu. Deci smulseiu copaciul din mine și ilă arseiu!

Acum să-mi spui, care am mințit mai cu pontă?”

Feciorul cunoscu, că este întrecut, deci dădu minciinosului calul și eșic afară.

După aceea intră la minciinosul fratele cel mijlociu, cu tarnața, și țice: Decă mă țicere în minciuni, țic

dau tarnața, decât însă te țicere eu, să-mi dai doi saci de galbin.

— Bine, țice minciinosul, așa să fiă, numai câtu de mă țicere tu, eu țic dau șēse saci de galbin. Incepe deci!

Și feciorul cel mijlociu mințic ce soiu el, apoi povestă minciinosul minciuna cu cireșul. Ȋr după ce gătă, se dete feciorul invinsu și lăsa tarnața la minciinosu.

In urmă intră feciorul cel mai micu cu frēul la minciinosu și țice: De mă vei țicere în minciuni și pe mine țic lasu frēul ăsta țic, ăr de te-oiu țicere eu, să-mi dai doi saci de galbin.

— Bunu, țice minciinosul, de mă țicere, ai dela mine optu saci de galbin. Incepe țic dăr povestea. Dăr feciorul cel mai micu răspunde: Incepe tu, că tu ești tata minciunilor! Și se puse minciinosul și și începă povestea cu cireșul, ăr după ce o gătă, țice: Na, vețic fărțate, spune-mi vei tu una ca asta? Dăr feciorul răspunde: Asta nu-i micu! Ascultă ce țicere eu:

„Odată am inghițit un briciu și când eșic din mine, imi țică amēndou picioarele. Eu, turbat de mânia și de durere, vream să sēmă briciul, dăr mi-lă luă repede o pasere în cioc și sbură cu elu cătră ceru. Eu, iute din firea mea, ologu, cum eram, mă avēntă fără picioare în vēzduh, prindă paserea și sdrobescu briciul de o stea de aur. Când dau să viu pe pământ, mă bufnescu de lună și mă rēstornă preste capu pe pământ. Și ce fu mai frumos: căquiu chiar pe amēndou picioarele mele, care numai decât mi-se vindecă de tropu.

Acum spune-mi: care am cășticat rămasagulu?”

Minciinosul răspunde: tu ai cășticat! Și țicere feciorului optu saci de galbin și imi căștică optu cai pe de-asupra, ca să și ducă comorile. Elu împărțic apoi banii cu frații și trăiră zile d-albe, ba de n'asă murit, și astă țic trăsoc.

Retegă, 1891.

I. P. Reteganul.

MULT E ȘI DE TOATE.

Na, obilitarea maimuțelor.

Profesorul americanu Garner din New-York și-a bătut multu capul ca să afe, că oricā maimuțele sciu vorbi, ori nu sciu. Spicere scopul acesta el și a cumpărat un fonografu și timpu de mai multe luni a petrecut cu fonografu într'o menageria din Washington, unde se aflau multe maimuțe, ale căror glasuri le țicere în fonografu. Astfel elu și țicere cu ajutorul fonografu.

de ore ce nu li-se parea lucru frumos să supere ei așa de țarțiu pe cinstitul părinte; ș'apoi afară de acesta dascălul le era bine cunoscut, deorece Luca și Mateiu îi plătea banii școlei totdeuna la vreme.

Cine să se ducă însă până'n satu la chilie?

Ȋrași o întrebare, care-i despărțic în două tabere.

Moșu Voina și Novacu țiceau, că Pavelu; bunica: Dōmne fereșce!, nicu mōrtă nu-șic lăsa ea nepoțelul de lângă dēnsa. Vēduva și Petronila erau totu de părerea bētrānei.

Se temeau sērmānele femei, să nu cumva să fiă totă zarva numai pentru bietul fiăcāu, ș'apoi să se ducă și dusu să rămān. Gărgăunii cu cătānia nu voeau să le ēsă din capu în nicu unu chipu.

De ce să se ducă elu de bună voea lui: na, lupule, mēncă-mē? Cu hārtia în mână ori și cine ar fi în stare să scie cum ilu chiamă și ce e pricina, ș'apoi mai ia Pavelu, decât mai ai de unde!

In zadaru asuda moșu Voina și Novacu să-i bage în capu babei, că acum nu se mai prindă feciorii cu ștrēngul ca mai înainte și de cumva va fi scrisu și

Pavelu între feciorii de vērstă — ceea ce încă nu se scie, — n'ar mai folosi nicu o ferelă, de ore ce cu domni nu te poți juca numai așa.

Așu... de unde! Cu bunica să te țicere? Striga în gura mare că nu-lă lasă și nu-lă lasă, de-ar scie c'ar merge în genunchi până la Rocoșin, ea, câtu e de bētrānă. Cine, ce are cu nepoțelul ei, pe care ea l'a legănatu, pe care l'a crescut ea — cu podoba bunicei? Ilu va ascunde în podu, ori ilu va incuia în ladă... că dōră așa a făcutu și cu rēposatul frăține-sēu — Dumnețu să-i odihnescă oscioarele — când era să-lă ia la cātane...; dăr de datu nu-lă dă odată cu capul!

Mai țice moșu Voina, ca omu cu minte ce era, că acestea sunt povestē de când cu lupii cei albi, și că acum nu mai e ce a fostu acum opt-deci de ani.

Ȋ-ai găsit!

In sfēșit tu țicere trebuiră să se dee după pēru și să facă pe placul bētrānei, căci altfel nu era mātuintă.

Hotăriră deci să trimită la jupānu dascălul pe Novacu, tata fiăcāului.

Baba nu se lăsa până nu infunda bine ferestrele și până ce nu ferecă porța curții strășnicu cu lanțulu de la

caru. S'o fi țicere bucățele-bucățele, și nu ș'ar fi datu odorul!

III.

Novacu nu zăbovi multu la Rocoșin, dăr la întorsă acasă nu crută de locu vreme. Soia bietul creștinu, că nu e bine să te grăbesci când ai vr'o veste rea și prin urmare nu-șic iuțea pașii nicidecum, ci d'impotrivă se opra din când în când și rămānea așa dustu pe gānduri.

Jupānul dascălu îi lămurise hārtia și-i spusese, că într'adevēr Pavelu este petrecut între feciorii de vērstă și că Lunea viitoare trebuie chiar să se țicere în orașu la diregătoră. Deși sērmānul scia de multă vreme ce-lu așteptă, totușic această veste îi țicere totu curajulu.

Ii era milă de maicā-sa, de biata bunică, și tot-odată se ingrijea și pentru sine, de ore ce acum era mai multu bētrān decâtu tineru, și soia, că fără ajutorul îndemānaticului fiăcāu cu greu ar fi în stare să mai ingrijescă de cele de lipsă. Mai multu însă i-se rupea inima, când gāndea la viitorul fiului sēu. Băiatulu era blājinu și de trebă ca o fată mare; la cātane lesne se putea strica. Apoi alta și mai mare! Se audea de

bătai, de lucruri =grozave, Dōmne fereșce, și lesne s'ar putē prāpădi, sēu celu puținu schilopu sērmānul. Dēră chiar și când Dumnețu l'ar păstra întregu și sāsētosu atātă la inimă câtu și la trup: cum să țicere ei atātă amar de vreme, fără să scie c'ar e ceva unii de alții și fără să se potă ajuta unii pe alții la nevoi și la necazuri?

Ofta sērmānul d'acum greu și chiamă pe Dumnețu într'ajutor; ără când se apropiă de cāșcioare, se țicere pe o pētră mare ce era lângă cale, nesimțindu-se în stare să le aducă la ei săi o veste atātă de neplăcută.

Intr'aceea moșu Voina și cu Petronila eșic să-lu țicere, neavēndu astēmperu în casă și ne țicere mai putēndu răbda să afe odată, ce e c'ar vale pe vale. Feticia cea bună la inimă c'ar pānea cea bună, sprijinea pe șubredul bētrānu, și astfel se mișcau încetu an cāșcāndoi, potēndu și oprindu-se din c'ar vreme în vreme. Vorbirea loru strābănu până la Novacu. Acesta ascultă și ascultă, până când le cunoscu glasurile. Și se ridică cu grăbire, nevrēndu să se bage de sēmă că șede; se apropiă de ei și după mare ocolu le făcu cunoscutu ce-lu țicere fiul sēu.

grafului o scală intrăgă de voci de ale maimuțelor, din care se puteau deosebi limpede tonurile, în cari se exprima bucuria, durere, frică, ori fôme. După câte-va săptămâni, profesorul Garner reproduce cu fonografulu glasurile acestora și s'a observat cum se cade, că maimuțele înțelegu glasurile acestea. Când din fonografu se auđi unu glasu de dojană, maimuțele se tupilară într'unu unghiu alu coliviei loră fără a cărti din gură nimicu. Când însă fonografulu reproduce glasulu de bucuria, maimuțele se îngrămădiră cu tôtele în jurulu fonografului și priviau cu curiositate ca și cum ar fi cređutū, că în fonografu este ascunsă o maimuță.

Pe calea acésta, după cum spunt foile americane, au începutu unii ômeni să credă, că lui Garner îi va succede de a învăța cu timpul limba maimuțelor. Unu milionaru din Washington, însuffețitu de rezultatele lui Garner, i-a pus acestuia la dispoziția 100,000 de dolari pentru ca cu ajutorulu loră să se potă ocupa mai cu deadinsulu cu nobilitatea maimuțelor și cu cultivarea spiritului loră. Se voru lua de-ocamdată 25 de părechii de maimuțe și așa cu părechia se voru aședa în locuințe ca ale ômenilor și acolo se va ține apoi cu ele școlă. Milionaru speră, că pe calea acésta peste 25-30 de ani va pută face și diu maimuțe ômeni totu așa de cuminte, ca și elu.

O familie bătrână

Fôia oficiôsă din Livas (Turcia asiatică) anunță, că într'unu satu din acésta provincia trăiesce unu bătrân, care tomăi acum de curându a împlinitu 152 de ani. Acestu Mathusalem turcescu se numesce Mustafa-Rabe și are nepoți în vârstă de 108 și 107 ani, pe când celu mai tineru dintre strănepoții săi e de 64 de ani.

Sciri comerciale.

B.-Pesta. 24 Oct. Victualie. Jucă mandență fermă. Se vëndu 39-40 la 1 lada de 1440 bucăți cu 35-36 fl. — Galice au intratū forte multe în piață. S-au vëndutū gâsco 2.20, 2.40 fl. grasă 4.50, 5.50 fl., tăiate 4-5 fl., găin 1, 1.20 și 75 cr. 90 cr., curci 2.20 3 fl. rațe 1, 1.40 fl., grase 2, 2.20. — Iepuri pușini, 1.50, 1.70 fl. — Cartofi 2.10, galbin 2.25 fl. suta de chilogr. — Căp. galbenă 2.50 roșia 3. usturoiu 11 fl. suta de chilogram.

Pastăiose. Fasolea albă 6.25 6.75 fl. — Lințea 8.10 fl. — mazărea 8.50 9 fl. — Mașculu suru 28-29 fl. vênătu 32-34 fl. Sămênța de cânepă 9, 9.50 fl.

Sămênța de inu 11, 11.75 fl. după calitate.

Nuci. Au intratū 200 m. metr. prima s'au vëndutū cu 28 fl. mai de rëndu cu 21-22 fl.

Sécara de Transilvania fruntea 22-23 fl.

Pei de ôi s'au vëndutū de Constantinopolu cu 57-58 fl., de Macedonia cu 73-75, de Banatū, grele, cu 76-77 florini.

Pei uscate negoțu viu. Notéză: Boi grei 82-85 fl., de mijlocu 76-80 fl., vaci grele, 78-80 fl., ușore 82 fl., pitlingi 95-100 fl., kneip 120-130 fl. suta de chilogr.

Calendarul săptămânal. Table with columns for dates (Octombri, Duminică, Luni, etc.), events (CăleNDARUL JULIAN, CăleNDARUL GREGORIAN), and specific dates (1 Nov. T. Sf., 2 Pom. Reposat, etc.).

Cursulu losurilor private din 28 Oct.

Table of private exchange rates for various goods like Basilio, Creditu, Clary 40 fl. m. c., Navig. pe Dunăre, Insbruck, Krakau, Laibach, Buda, Palffy, Crucea roșie austr., etc.

Têrgulu de rimători din Steinbruch. La 26 Oct. n. starea rimătorilor a fostu de 133,085 capete, la 27 Oct. au intratū 1926 capete și au eșitū 1156 rămânendū la 28 Oct. unu nu-

măr de 133855 capete. — Scotéză: marfa un-gurtesc veche, grea dela 43 până la 44 cr. marfa un-gurtesc tineră grea da — cr. până la 46 — cr., de mijlocu dela 46 cr. până la 47 — cr — ușora dela 45 — cr. până la — cr. — Marfa fărânesc grea dela 43 până la 44 cr. — de mijlocu dela 42 cr. până la 43 cr. ușora dela 42 — cr. până la 45 cr. — Marfa de România de Bákony grea dela — cr. până la — cr. transito mijlocu grea dela — cr. până la — cr. nsé transito ușora dela — cr. până la — cr. transito dto ușora grea dela — c. până la — cr. transito mijlocu dela — cr. până la — cr. Marfa sêrbesc grea dela 44-45 cr. transito, mijlocu grea dela 43-44 cr. transito ușora dela 42-44 cr. Porci îngrășați de unu anu dela — cr. până la — cr., îngrășați cu cucuruzu delu — cr. până la — cr., îngrășați cu ghindă delu — cr. până la — cr. Cântăriți la gară cu 1/2.

Burze marfură din Budapesta dela 28 Oct. n. 1891

Table of commodity prices in Budapest, including items like Grâu Bănătescu, Grâu dela Tisa, Grâu de Pesta, Grâu de Alba-regala, etc.

Table of exchange rates for various products (Sămênțe vechi ori noue, Sécară, Orzū, etc.) and their respective prices.

Cursulu la bursa din Viena.

Table of exchange rates at the Vienna stock exchange, including Renta de aură 4%, Renta de hârtia 5%, etc.

Cursulu la bursa din Viena.

Table of exchange rates at the Vienna stock exchange, including Renta de aură 4%, Renta de hârtia 5%, etc.

Table of exchange rates and interest rates, including Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare, Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (8-a emisiune), etc.

Bursa din Bucuresci din 28 Octombrie.

Table of exchange rates and interest rates at the Bucharest stock exchange, including Renta română perpetuă 1875, Renta română amortisabilă, etc.

Cursulu pieței Brașov.

Table of exchange rates at the Brașov market, including Bancnote românesce, Argintu românescu, Napoleon-d'ori, etc.

Proprietaru: Dr. Aurel Mureșianu. Redactoru responsabilu interimalu: Gregoriu Maior.

Moșu Voina căută prii întunerecu înăna vecinu-său, o luă într'ă sa, o strinse și vorbi din totu sufletulu și cu totă înțelepciunea sa de bătrân. „Nu-ți perde curajulu, frate Novacu. Une soie, pote nu va fi bunu, și-lu voru lăsa să se întorcu în casă. De cumva tu va opri nu avem ilită putere, de-ătu să punem nădejde în Dumneđu, care grijesce de toți și de tôte. Nici noi nu suntem, nu de vină, nici Pavelu. Ori și ce s'ar pută întâmpla, de bună sêmă nu va căde pe capulu nostru. Mai marilor suntemu datoru a-lu ascultare. — Și, poi cine soie spre să s'ar întorcu în dreapta Dumneđu chiar întâmplă acésta cu cătănia”. Intunereculu rîdindu ascundea lacrimile ce scaldau ața lui Novacu și a Petronilei. Sêrmana fată abia-abia se putea stăpâni să nu isbucescă în vaiet și glasū mare. Petronu dênă Pavelu era și lăsatū la cătănie. Unu singuru gându îl lăsa să i-se rîdăsoasă inima de totu... Cădă bunică, bunică cu priceperea ei să mai fi în stare să facă ceva”. Bătrâna nu i lăsa să între, până nu au sunseră: cine suntū, și până ce nu le cunoscu glasurile. Numai după-o țigără de mai multe ori, că ei suntū,

și să n'abă nici o tēmă — deslântul bunică pórta și-i lăsa în curte. De aci îi împinse repede în tindă și din tindă în casă. Bietulu Pavelu era ascunsu în patu, unde-lu băgase baba când auđise, că bate cineva la pórta. Mai întâi și mai întâi cercase ea să-lu pitescă în podu într'o ladă vechiă, dér nevoindū flăcăulu să o asculte, ilu îngropase sub perinu, poruncindu-i cu nu cumva să se misce, ori să dică vr'o bôbă, de va veni vr'unu străinū. Ba îi mai trecuse prin capu sêrmanei bunice, să-lu îmbrace cu o haină de-ale ei și să-lu învelescă la capu ca pe mueri. Nu se putea pricepe de locu băbușca, cum nu se îngrijesce elu de felu de scăparea lui și lasă tôte pe spatetele unei bătrâne de opceci și mai bine de anu! Petronila se uita la Pavelu ca la unu bolnavu — căci și ea venise la Novacu, vândū să sprijinescă pe moșu Voina, care avea să liniștescă pe bunică și să-i facă cunoscutu cuprinsulu blăstămatei de scrisori, cătu se pote cu mai mare băgare de sêmă. Acum era acum! Bunică nu voea să soie de nimicu altoeva, decătū „da”, séu „ba”; și când

moșulu ocolea cu povestirea, dicendū, că ce e dreptu, hârtia-lu privesce pe Pavelu, déră că nepotulu încă nu e cătănă și pote că nu va fi nici-odată; apoi că totuș Lunea viitoare trebuie să se înfățișeze la dirigătoru, unde va afla cum se cade, decă are să mērgă undeva mai departe, séu ba... așa déră când umbra moșulu să o îmbruceze în acestu chipu, bătrâna se opri deodată dréptă ca făclia înaintea lui Pavelu și-i spuse limpede flăcăulu, că fără voea ei nu cumva să facă unu pasu din casă afară. În séra acésta nu mai era nimicu altoeva de isprăvitū. Numai a doua di isbutiră a-i băga în capu, că Pavelu, vrëndū-nevrëndū, cătu să mērgă la dirigătoru și că altfelu numai ș'ar face necazu atātu șieși, cătu și la toți cei din casă. Se învoi în urma urmelorū cu dusulu la orașu; dér numai astfelu ca și ea să fiă de față peste totu loculū, nu cumva să fiă vr'o șireteniă la mijlocu. Cum se hotărî, așa se și făcu. Luni dimineța Pavelu plecă de acasă împreună cu tatălu său și cu bunică. În Rooșin dădură călătorii noștri de-o grămadă de flăcăi, ce se strinse la crășmă și se aședase pe palincă. De chiote și de răcnete nu era lipsă.

Când trecu pe lângă cei ce benche-tuiau, feciorulu lui Novacu fū chematū și elu să-și stropescă gătulu și să-și drégă glasulu, că dóră totu la unu locu avea să mēgă cu toții. Voiniculu nostru bietu avea alte grijī și prin urmare nu se putu uita în gura lorū, ci trecu înainte. Cei cu palinca se îndărjiră focu din pricina acésta și cum erau cam lo-viți cu leuca, începură a arêta cu degetulu după bătrâna, dicendū, că Pavelu i se ține de catrință și că să nu plângă pușorulū bunicei, că-i dă baba o bucă-țioacă de zaharu și-i cumpără la tērgu o scârțăitoare. Alții și mai fără omeniă strigau după creștinii noștri, că nu o iértă inima pe sêrmana băborniță să se despartă de ibovnicelu, de trandafirășulu ei, de comôra ei cea bogată; și așa duși jumătate pe altă lume hohoteau din câte și urlau de trebuia să-ți astupu urechile: La crâncenulu răsboiu Voiși ne ducemū noi! Drăguța mea frumôsă, De-mi ești tu credincioasă, Cu lacrimi multu amare Obrazii-ți s'orū uda. (Va urma). I. Urban Jarnik.

Ganz seid. bedruckte Foulards 1.20 bis fl. 4.65 p. Met. (ca. 450 vers. Dessins) — verf. roben- und stülpweise porto- und zollfrei in's Haus das Seidenfabrik-Dépôt **G. Henneberg** (K. u. K. Hofliefer.) Zürich. Ueber umgehend. Briefe Posten 10 fr. Porto.

Lucrări de mână pentru copii.

Subsemnata cu inceperea anului curentu școlar a luat aspra-și școlă de lucrări de mână pentru copii în prima jumătate în anul 1887. In această școlă se voru primi elevi de la 6—9 ani, și voru fi instruiți în lucrările mici, deprindătoare pentru ochi și pentru promovarea mânei.

Școlă se va incepe în 1 Noevre n. c. Timpul de lucru: Mercuri și Sâmbătă după amiază dela 2—4 ore.

Fia-care școlară va trebui să plătescă o taxă de primire de 1 fl. ér pe lună o taxă de 50 cr.

Primirile se facu în fia-care di dela 3—5 ore. Strada Neagră Nr. 7.

Berta Stihler,

îngrijitoare de copii cu diplomă de lastată.

684,3—8.

Avisu d-loru abonati!

Rugam pe d-nii abonati ca la renoirea prenumeratiunii se binevoiasca a scrie pe cuponulu mandatului postalú și numerii de pe fascia sub care au primitu diarulu nostru pana acuma.

Totodată facemu cunoscutu tuturorú D-loru abonati, ca mai avemú din anii trecuti numeri pentru complectarea colectiunilor „Gazetei“, precum și câteva întregi colectiuni, pentru cari se potú adresa la subsemnata Administratiune în casu de trebuinta.

Administraț. „Gaz. Trans.“

O specialitate necomparabilă

între tôte apele minerale alcalin-acide din monarchia și străinatate

este

apa minerală de

„RÉPÁT“

care în urma compozițiunii pré ferioite a părților sale minerale și a conținutului estraordinarú în acid-carbonic se bucurá de o valóre medicinală fôrte mare și de unú renume universalú neîntrecutu.

Apa minerală de „RÉPÁT“ se întrebuinteazá ca medicamentú cu cele mai strălucite succese în contra conturbárilor de mistuire, în contra stárilorú ostarhalice a stomacului și a organelorú respirátore, în contra maladielorú rinichilorú și a beșiceii etc., are unú efectú admirabilú la seceștiunea udatului și este recunoscutú ca remediú solvatorú neprețuitú.

Celú mai curatú și binefăcătorú productú naturalú.

Ca borvizú adecá beutú cu vinú.

nu se pôte compara acéstá apă escelentá cu nici o altá apă mineralá a continentului.

Șampagnulu apelorú minerale.

Conformú ordonanței înaltului ministerú de interne No. 5891/VIII vrlú 1890, apa minerală de **RÉPÁT** este supraveghiata ca apă din anu după prescripțiunile legilorú sanitare.

medicinală utilitatea apei se constată prin aceea, că dopulú sticlei tre-Veritatu mnatú cu: „K-impér Répát“. Decí se rógá a se observa bue se fia înselarea falsificárilorú prin alte ape inferioare. acéstá spre evita.

de „RÉPÁT“ se găsesce în calitate prospétá și veritabilă în depositulu, și fôrte birturile mai notabile.

Cu tóta stima

Administrațiunea isvorului

Josef György,

ovú, Strada Michail Weiss (ulița poștei) No. 12.

662,50—33

Braș

Mersulú trenurilorú

pe liniile orientale ale căii ferate de statú r. u. valabilú din 1 Octomvre 1891.

Budapesta—Predealú				Predealú—Budapesta				B.-Pesta-Aradú-Teiuș				Teiuș-Aradú-B.-Pesta				Copșa-mică—Sibiu			
Trenú de persón.	Trenú accele-ratú	Trenú de persón.	Trenú accele-ratú	Trenú accele-ratú	Trenú de persón.	Trenú accele-ratú	Trenú de persón.	Trenú de persón.	Trenú accele-ratú	Trenú de persón.	Trenú accele-ratú	Trenú de persón.	Trenú accele-ratú	Trenú de persón.	Trenú accele-ratú	Trenú de persón.	Trenú accele-ratú	Trenú de persón.	
Viena	10.50	8.—	3.25	Bucuresci	7.35	8.50	Viena	10.50	8.—	3.25	Teiuș	3.09	1.39	Copșa mică	3.—	10.47	7.10		
Budapesta	8.30	1.50	5.50	Predealú	1.12	5.16	Budapesta	8.15	1.50	9.50	Alba-Iulia	3.50	2.19	Șeica-mare	3.31	11.27	7.43		
Szolnok	11.38	3.57	9.22	Timișú	1.42	5.57	Szolnok	11.14	3.57	1.05	Vinț. de jost	4.09	3.03	Loamneș	4.15	12.08	8.27		
P. Ladány	2.12	5.51	11.53	Brașovú	2.18	4.20	Aradú	3.45	6.52	5.24	Șibotú	4.52	3.03	Ocna	4.46	12.38	8.59		
Oradea-mare	3.53	7.06	1.50	Feldióra	2.48	5.07	Aradú	4.30	7.40	5.46	Orăștia	4.55	3.17	Sibiu	5.10	1.—	9.29		
Mezö-Telegd	4.—	7.13	2.24	Apața	3.19	5.42	Glogovațú	4.42	2.20	2.20	Simeria (Piski)	5.23	4.33	Sibiu—Copșa-mică					
Rév	4.39	7.43	3.03	Augustinú	3.40	6.09	Gyrok	4.42	2.34	5.57	Deva	5.59	4.33	Sibiu	7.35	4.34	10.17		
Bratca	5.22	8.18	3.46	Homorodú	3.56	6.55	Gyrok	5.03	3.05	6.19	Branicica	6.24	4.33	Ocna	8.02	4.53	10.43		
Bucia	5.45	8.51	3.57	Haștaléu	4.29	8.23	Paulișú	5.14	3.23	6.30	Ilia	6.49	4.33	Loamneș	8.30	5.25	11.09		
Ciucia	6.05	9.07	4.29	Haștaléu	5.34	8.53	Radna Lipova	5.32	3.39	6.48	Gurasada	7.—	4.33	Șeica-mare	9.05	5.55	11.49		
Huedin	6.31	9.37	4.55	Sighișóra	5.54	9.31	Conop	5.56	7.12	7.12	Zamá	7.28	4.33	Copșa mică	9.34	6.20	12.05		
Stana	7.29	5.51	6.—	Elisabetopole	6.21	10.09	Bérvava	6.12	7.27	7.27	Soborșinú	8.03	5.21	Cucerdea-Oșorheiu - R. sás.					
Aghiriș	7.49	6.12	6.—	Mediașú	6.42	10.31	Soborșinú	6.58	8.07	8.07	Bérvava	8.54	6.24	Cucerdea	2.50	8.20	2.41		
Ghirbău	8.01	6.25	6.—	Copșa mică	6.55	10.47	Zamá	7.26	8.33	8.33	Conopú	9.10	7.02	Ludoș	3.34	9.11	3.27		
Nădășel	8.14	6.39	5.47	Micăsasa	6.57	11.06	Gurasada	7.52	8.57	9.10	Radna Lipova	9.44	7.17	Șorheiu	5.20	11.17	5.14		
Clușiu	8.29	10.37	6.56	Blașiú	7.31	11.57	Branicica	8.26	9.29	9.29	Paulișú	9.58	7.46	Șorheiu	5.35		5.36		
Apahida	8.46	11.10	8.20	Crăciunelú	7.31	12.28	Deva	8.52	9.53	10.11	Gyrok	10.11	8.08	Șorheiu - sás.	7.10		7.15		
Ghiriș	9.03	11.28	8.45	Teiușú	8.—	1.08	Simeria (Piski)	9.50	10.19	10.19	Glogovațú	10.34	8.30	R.					
Cucerdea	10.12	12.38	10.21	Aiudú	8.07	1.35	Orăștia	10.16	10.50	10.50	Aradú	10.46	8.40	R.					
Ufóra	10.37	1.14	11.09	Vințul de sus	8.24	2.05	Șibotú	10.36	11.16	11.16	Szolnok	11.18	8.24	Șorheiu	8.—	8.15	8.15		
Vințul de sus	10.56	1.21	11.17	Ufóra	8.24	2.12	Vinț. de jost	11.—	11.44	11.44	Budapesta	11.51	2.21	Șorheiu	8.35	9.35	9.35		
Aiudú	11.04	1.29	11.26	Cucerdea	8.24	2.12	Alba-Iulia	11.26	12.06	12.06	Teiuș	12.06	2.21	Oșorheiu	5.21	5.54	10.20		
Teiușú	11.28	1.54	11.54	Ghirișú	8.54	3.15	Teiușú	11.53	12.38	12.38	Viena	12.38	2.21	Cucerdea	6.58	7.41	12.06		
Crăciunelú	12.13	2.13	12.18	Apahida	9.23	4.45	Simeria (Piski)				Petroșeni			Ludoș	7.47	8.25	12.50		
Blașiú	12.44	1.34	12.58	Clușiu	10.45	6.08	Petroșeni-Simeria (Piski)				Petroșeni			Cucerdea					
Micăsasa	12.59	1.51	9.14	Nădășelú	11.01	6.29	Simeria	6.—	10.35	4.22	Petroșeni	6.—	10.50	Simeria (Piski)	10.50	4.40	9.16		
Copșa mică	1.35	2.29	9.50	Ghirișú	6.47	5.47	Streiu	6.35	11.26	4.58	Banița	6.41	11.40	Simeria (Piski)	11.13	5.03	9.34		
Mediașú	1.51	2.48	9.48	Stana	7.02	6.11	Hațegú	7.21	12.23	5.42	Crivadia	7.19	12.19	Cerna	11.48	5.38	9.58		
Elisabetopole	2.12	3.03	9.50	Aghireșú	7.28	6.11	Pui	8.06	12.—	6.36	Pui	7.57	1.05	Hunedoara-Simeria (Piski)					
Sighișóra	2.31	3.26	10.06	Stana	12.17	7.28	Crivadia	8.47	2.23	7.24	Hațegú	8.36	1.54	Hunedoara	4.46	2.32	7.22		
Haștaléu	3.04	4.07	10.28	B. Huedin	12.47	7.47	Banița	9.21	3.19	8.04	Streiu	9.18	2.49	Hunedoara	5.11	3.—	7.50		
Homorodú	3.46	4.49	11.04	Bucia	8.51	7.12	Petroșeni	9.45	4.—	8.36	Simeria	9.52	3.27	Cerna	5.28	3.20	8.10		
Angustinú	4.04	5.35	11.19	Bratca	1.26	9.10	Aradú-Timișóra				Timișóra			Simeria					
Apața	5.26	7.23	12.27	Rév	9.30	7.51	Aradú	6.15	11.30	7.15	Timișóra	6.20	1.11	Brasov					
Feldióra	6.10	8.09	12.58	Mezö-Telegd	1.52	10.07	Vinga	7.32	12.47	8.04	Vinga	7.21	2.46	Brașov	5.45	2.58	2.58		
Brașovú	6.41	8.43	1.15	Oradea mare	2.18	10.44	Timișóra	8.42	2.04	8.57	Aradú	8.03	3.50	Zârnesci	7.26	4.39	4.39		
Timișú	7.17	9.18	1.35	P. Ladány	2.25	11.04	Ghirișú-Turda				Turda			Zârnesci					
Predealú	8.—	10.05	2.09	Szolnok	3.46	1.16	Ghirișú	7.48	10.35	3.40	Turda	4.50	9.30	Brașov	8.—	5.20	5.20		
Bucuresci	12.20	1.41	3.01	Budapesta	5.26	3.31	Turda	8.08	10.55	4.—	Ghirișú	5.10	9.50	Brașov	9.24	6.44	6.44		
		2.26	3.31	Viena	7.30	6.35	Sighișóra-Odorheiu				Odorheiu			Brașov-Georgiu					
		8.50	9.30		1.40	1.40	Odorheiu	4.30	11.25	8.15	Sighișóra	3.15	6.10	Brașov	8.30	3.10	3.10		
							Sighișóra	7.21	2.11	10.52				Brașov	9.43	5.29	5.29		
														Uzonú	10.23	5.09	5.09		
														S. Georgiu					
														S. Georgiu	6.32	5.17	5.17		
														S. Georgiu	7.00	5.45	5.45		
														Uzonú	8.08	6.53	6.53		
														Brașovú					

Nota: Numerii încadrați cu linii gróse însemnează orele de noapte.